

บทที่ 3

การสำรวจแบบสืบพบ

การสำรวจแบบสืบพบ อาจเป็นวิธีการสำรวจที่ใช้กันแพร่หลายที่สุด เกี่ยวข้องกับการค้นหาศัตรูพืชที่ไม่ทราบว่าจะมีในสถานที่หรือไม่ คำจำกัดความง่าย ๆ โดย ISPM คือ

การสำรวจที่ดำเนินการในพื้นที่เพื่อต้องการตัดสินใจว่ามีศัตรูพืชในพื้นที่ดังกล่าวหรือไม่

ISPM 5

ISPM ได้แยกขั้นตอนการสำรวจออกเป็น การสืบพบ การติดตามอย่างต่อเนื่องและการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต บทที่ 3-5 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำจำกัดความของขั้นตอนดังกล่าว การสำรวจแบบกำหนดขอบเขต และการสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับการสำรวจศัตรูพืชที่ทราบว่ามียูในพื้นที่ ดังนั้น การสำรวจเพื่อยืนยันว่าไม่พบศัตรูพืชจะจัดอยู่ในการสำรวจแบบสืบพบ และเปลี่ยนเป็นการสำรวจแบบอื่นเมื่อมีการตรวจพบศัตรูพืช

โดยคำจำกัดความ การสำรวจแบบสืบพบ ประกอบด้วยการสำรวจที่จะทำบัญชีรายชื่อ ศัตรูพืช และบัญชีรายชื่อพืชอาศัย (ในพื้นที่ๆไม่ทราบว่าจะมีศัตรูพืชชนิดใดอาศัยอยู่) เหมือนกับการสำรวจที่จะสนับสนุนให้พื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free areas- PFAs) สวน/ไร่นาของแหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free places of production - PFPP) หรือ แหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free production sites - PFPS)

การสำรวจแบบสืบพบรวมการสำรวจพืชปลูกและป่าไม้ที่มีการสืบพบศัตรูพืชล่วงหน้า เพื่อลดโอกาสการรุกรานของศัตรูพืชและเพื่อให้ได้มีการจัดการพืชปลูก / ป่าไม้

3.1 การสำรวจเพื่อทำบัญชีรายชื่อศัตรูพืชหรือพืชอาศัย

มีเหตุผล 2-3 ประการ ที่ต้องทำบัญชีรายชื่อศัตรูพืชหรือบัญชีรายชื่อพืชอาศัย บัญชีรายชื่อศัตรูพืชของพืชอาศัย หรือของสถานที่สามารถใช้ในการจัดการพืชเพื่อพัฒนาเส้นพื้นฐาน (baseline) ของความ

แพร่หลายของศัตรูพืชในพืชปลูกในแหล่งนั้น นอกจากนี้บัญชีรายชื่อยังสามารถใช้เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงของศัตรูพืช ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาซื้อขายสินค้าเกษตรในตลาดต่างประเทศ (ดู ISPM 11)

บัญชีรายชื่อพืชอาศัยสำหรับศัตรูพืชเป้าหมาย สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพืชอาศัยชนิดอื่นๆ ทำให้สามารถใช้ในการจัดการศัตรูพืช โดยเฉพาะถ้าพบว่าไม่มีพืชอาศัยอื่นในสถานที่ข้างเคียงที่จำเป็นต้องกำจัดความรู้ของพืชอาศัยอื่น สามารถใช้ตัดสินใจเพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงที่อาจมีเพิ่มขึ้นกับพืชปลูกอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง หรือกับพืชพื้นเมืองของประเทศที่จะนำเข้า

3.1.1 บทบาทของการบันทึกรายชื่อศัตรูพืชศัตรูพืช

บัญชีรายชื่อศัตรูพืชเป็นการรวบรวมการบันทึกศัตรูพืชในพื้นที่ๆสนใจ การบันทึกรวบรวมจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และรายงานเช่น บันทึกของ NPPO การสำรวจศัตรูพืช รายงานการวิจัยบทความในวารสาร และฐานของเว็บ Crop Protection Compendium ของ CABI

บัญชีรายชื่อศัตรูพืชเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ความเสี่ยงของศัตรูพืชที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการเจรจนำเข้าสู่ตลาดสินค้าเกษตร ประเทศคู่ค้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของศัตรูพืชต่างกัน อาจเรียกร่องขอหลักฐานบัญชีรายชื่อศัตรูพืชที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ การบันทึกศัตรูพืชจะเป็นสามารถใช้เป็นหลักฐาน และช่วยในการตัดสินใจว่าสามารถนำเข้าตลาดในประเทศนั้นได้หรือไม่

ในการบันทึกรายชื่อศัตรูพืชมีความต้องการจัดหาข้อมูลพื้นฐานที่กล่าวไว้ใน ISPM 8 และนำมากล่าวไว้ในบทที่ 2 ที่ขั้นตอนที่ 14 (ข้อ 2.16) ในมาตรฐานมีให้การแนะนำเกี่ยวกับการประเมินความน่าเชื่อถือของบันทึกศัตรูพืชที่พบ เช่น อาจประเมินระดับความเชี่ยวชาญของผู้เก็บข้อมูล หรือ ผู้วิเคราะห์ชนิดศัตรูพืชเทคนิคที่ใช้ในการระบุชื่อศัตรูพืช สภาพของสถานที่และวันที่เก็บตัวอย่าง (การสำรวจที่เป็นทางการจะมีคุณค่า มากกว่า เก็บข้อมูลจากการสังเกตที่ไม่เป็นทางการ) และชนิดของเอกสารสิ่งตีพิมพ์ซึ่งมีบันทึกปรากฏอยู่ (บันทึกใน NPPO และวารสารวิทยาศาสตร์ มีคุณค่ามากกว่า เอกสารที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์และการติดต่อส่วนตัว)

มาตรฐานสากลให้ระดับความเชื่อถือกับตัวอย่างที่ถูกนำส่งเข้าและมีการจัดเก็บอย่างเป็นทางการ¹⁰ และการจัดเก็บทั่วไป ของตัวอย่างอัดแห้ง เช่น การเก็บตัวอย่างพืชอัดแห้ง พืชที่เป็นโรคอัดแห้ง หรือ การจัดเก็บตัวอย่างแมลงและสัตว์ ที่ใกล้ชิดกับแมลง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ชนิดของศัตรูพืช นอกจากนี้ ก็มีการบันทึกของรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่าง

รายชื่อศัตรูพืชที่บันทึกจากการเก็บรักษาตัวอย่างและมีการจัดเก็บอย่างเป็นทางการที่น่าเชื่อถือว่าบัญชีรายชื่อศัตรูพืชได้รับการระบุอย่างถูกต้อง เพราะมีหลักฐานตัวอย่างที่คู่ค้าสามารถตรวจสอบและยืนยันได้

เป็นที่โต้แย้งกันว่า การบันทึกศัตรูพืชที่ไม่มีตัวอย่างพิสูจน์ความจริง ของการวิเคราะห์ชนิดศัตรูพืช อาจเรียกว่า การรายงานศัตรูพืช เพื่อแบ่งแยกคุณภาพของข้อสังเกต¹¹

10 มาตรฐานสากลไม่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเก็บแบบเป็นทางการและการเก็บโดยทั่วไป

11 ในกรณีนี้ไม่ควรสับสนกับคำจำกัดความของ รายงานศัตรูพืชของ ISPM ที่กล่าวไว้ใน ISPM 17 ซึ่งถูกใช้ในคำอธิบายของการรายงานของ NPPOs เรื่องการทำลายสิ่งกีดขวางด้านสุขอนามัยพืชต่อคู่ค้า

การบันทึกศัตรูพืช ที่รวบรวมระหว่างการสำรวจ เป็นที่น่าเชื่อถือ การบันทึกศัตรูพืชที่เก็บระหว่างการสำรวจแบบสืบพบ เพื่อกำหนดขอบเขต และติดตาม สามารถใช้ได้และน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม การสำรวจควรมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มจำนวนศัตรูพืชที่บันทึกในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เพื่อพัฒนาบัญชีรายชื่อศัตรูพืชในพืชอาศัย หรือพัฒนาบัญชีรายชื่อพืชอาศัยสำหรับศัตรูพืชเป้าหมาย

ตามที่กล่าวไว้ใน ISPM 6, NPPOs หรือ สถาบันที่รับรองโดย NPPO ควรเป็นแหล่งที่รวบรวมการบันทึกศัตรูพืชระดับชาติ

แหล่งอื่นๆ ของข้อมูลที่ระบุชนิดของศัตรูพืชในพืชอาศัยแต่ละชนิด มีรายละเอียดกล่าวไว้ในบทที่ 2 ขั้นตอนที่ 3 (ข้อ 2.4)

3.1.2 การสำรวจบัญชีรายชื่อศัตรูพืช

การสำรวจบัญชีรายชื่อศัตรูพืชมีการตรวจสอบ ชนิดของพืชอาศัยเป้าหมายอย่างระมัดระวังและ ประณีต มีขั้นตอนเหมือนกับการสำรวจที่บรรยายไว้ในบทที่ 2 และ บทที่ 7

ขั้นตอนที่ 1-4

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5

ไม่สามารถพยากรณ์ หรือ สำรวจพืชอาศัยอื่นได้ จนกว่าจะทราบชื่อศัตรูพืช

ขั้นตอนที่ 6-7

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ISPM4 ได้ให้รายละเอียดของข้อมูลที่คู่ค้าอาจต้องการเกี่ยวกับ ลักษณะของพื้นที่ รวมทั้งขนาดของพื้นที่ ระยะทางจากแหล่งอื่น และสภาพทางนิเวศวิทยา ถ้าพื้นที่เป้าหมาย มีขนาดใหญ่ การสำรวจจำเป็นต้องครอบคลุมทุกสภาพนิเวศวิทยา หรือ ครอบคลุมสภาพอากาศของพื้นที่ ผลิตภัณฑ์ค้าเกษตร

ขั้นตอนที่ 8 และ 9

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ การสำรวจระดับตำบลควรครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของพืชอาศัย

ขั้นตอนที่ 10

การออกแบบการสำรวจที่น่าจะเป็นไปได้ คือ การสำรวจแบบประณีต (ข้อ 2.12.3.2) และการสุ่มตัวอย่างแบบสมบูรณ์ (ข้อ 2.12.3.3) ซึ่งอาจมีการเสริมด้วยการวางกับดักแมลง (ข้อ 2.12.3.8) ในแหล่งเป้าหมายหลายๆแห่ง

ขั้นตอนที่ 11

ดูข้อ 3.1.4 กราฟการสะสมชนิดศัตรูพืช

ขั้นตอนที่ 12

ตรวจสอบต้นพืช (หรือในระหว่างพืชถ้าเป็นวัชพืชเป้าหมาย) ในช่วงเวลาต่างกันในรอบปี และ
ระยะต่างๆ ของวงจรชีวิตของพืชอาศัย

เวลาที่เหมาะสมในการสำรวจเป็นสิ่งสำคัญเป็นพิเศษเมื่อรวบรวมบัญชีรายชื่อศัตรูพืช ควรดำเนินการ
การตรวจสอบพืชอาศัยตลอดวงจรชีวิต ศัตรูพืชชนิดต่างๆ เข้าทำลายพืชในระยะการเจริญเติบโตของพืชแตก
ต่างกัน อย่างน้อยควรทำการสำรวจระยะการเจริญเติบโตของพืช ดังต่อไปนี้

- ระยะการงอกของต้นกล้า
- ระยะแตกหน่อ
- ระยะออกดอก
- ระยะออกผล และคิเคิล

พิจารณาตรวจสอบพืชอาศัยในสภาพอากาศที่แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 13 และ 14

การเก็บตัวอย่างพร้อมกับบันทึกรายละเอียดตาม ISPM 8 และนำเสนอเพื่อการจัดเก็บตัวอย่างแบบ
เป็นทางการ

ตรวจสอบศัตรูพืชตามส่วนต่างๆ ของพืชอาศัยเช่นที่ ราก ลำต้น ใบ ตา หน่อ ผล เมล็ด และ ส่วน
อื่นๆ และในดินบริเวณรอบรากพืช

ขั้นตอนที่ 15-17

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 18

ท่านอาจตัดสินใจไม่ดำเนินการศึกษานำร่องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นการสำรวจระยะสั้นและเข้มข้น

ขั้นตอนที่ 19

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 20

วัตถุประสงค์ของการสำรวจ คือ เพื่อสร้างบัญชีรายชื่อศัตรูพืช ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์
ข้อมูล ยกเว้นท่านมีความประสงค์จะประเมินต้นทุน-กำไร ที่สัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ต่อค่าของข้อมูลที่ได้จาก
การสำรวจ

ขั้นตอนที่ 21

ควรมีการตรวจสอบข้อมูลกับเอกสารสิ่งพิมพ์ของบัญชีรายชื่อ ในวารสาร หรือรายงานเฉพาะทาง
สิ่งนี้จะไม่เพียงการรับรองบัญชีรายชื่ออย่างเป็นทางการ และยังทำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางขึ้น

3.1.3 ตัวอย่างกรณีศึกษาของบัญชีรายชื่อศัตรูพืช

กรณีตัวอย่างต่อไปนี้อยู่ในบทที่ 8

กรณีศึกษา A

ศัตรูของอ้อยในประเทศปาปัวนิวกินี อินโดนีเซีย และ ภาคเหนือของประเทศออสเตรเลีย

กรณีศึกษา B

NAQS และ SPC การสืบพบแรกเริ่มและการออกแบบสำรวจเพื่อทำบัญชีรายชื่อโรคพืช

กรณีศึกษา C

สถานภาพของศัตรูพืชและการสืบพบแรกเริ่มของ หนอนเจาะยอดต้นมะฮอกกานี และต้นซีดาร์

กรณีศึกษา D

การสำรวจสถานภาพของศัตรูบ้านเรือนในเมืองแครน

3.1.4 กราฟการสะสมชนิดศัตรูพืช (เมื่อบัญชีรายชื่อ ล้น สุดลง ?)

ท่านสามารถใช้เส้นกราฟการสะสมจำนวนชนิดศัตรูพืชเพื่อช่วยตัดสินใจว่าจะต้องสุ่มตัวอย่างเท่าไรจึงจะได้บัญชีรายชื่อศัตรูพืชที่น่าเชื่อถือ แนวความคิดนี้มีหลักการว่า หลังจากเก็บตัวอย่างศัตรูพืช จากกรอบสี่เหลี่ยมหลายๆ กรอบ จะพบว่า จำนวนของการพบศัตรูพืชชนิดใหม่ที่เพิ่มเข้าไปในบัญชีรายชื่อจะน้อยลงเรื่อยๆ ควรเปรียบเทียบจำนวนของข้อมูลที่ได้เพิ่มขึ้น กับแรงงานและเวลาที่ต้องใช้ในการเก็บตัวอย่าง เพื่อตัดสินใจว่าคุ้มกันหรือไม่

ควรใช้วิธีการสุ่มสถานที่สำรวจเพื่อประกันว่าทุกแห่งมีโอกาสได้รับการสำรวจเท่าเทียมกันและหลีกเลี่ยงการเลือกแหล่งสำรวจแบบเกาะกลุ่ม

ถ้ามีส่วนใดส่วนหนึ่งของสถานที่ที่แตกต่างจากสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ และอาจทำให้มีผลต่อการกระจายของศัตรูพืช (เช่น แนวรั้ว มีลำคลองรอบแปลง มีส่วนของพื้นดินที่มีระดับต่างกัน หรือมีความลาดชันของพื้นที่) ต้องแบ่ง พื้นที่ในแปลงออกเป็นส่วนๆ เช่น แบ่งตามแถวของต้นไม้ หรือแบ่งพื้นที่ออกเป็นตารางเมตร เพื่อกำหนดหน่วยย่อยของพื้นที่ ของพืชอาศัย เพื่อจะได้เลือกสถานที่ สำหรับแหล่งที่จะสำรวจ

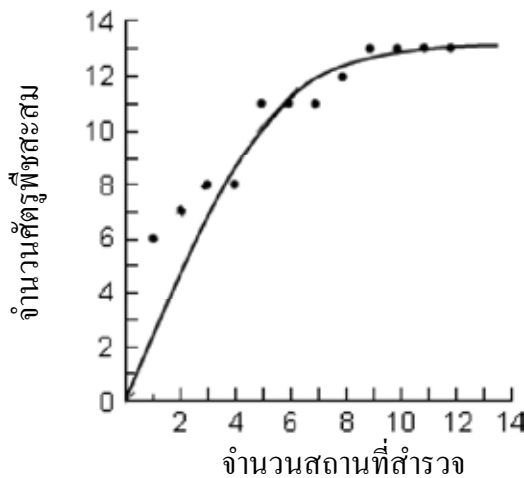
สามารถใช้กราฟสะสมจำนวนศัตรูพืชเพื่อช่วยตัดสินใจว่าควรเลือกจำนวนของสถานที่ๆ จะสุ่มตัวอย่าง กระบวนการสำรวจรวมถึงการบันทึกจำนวนศัตรูพืชชนิดใหม่ ที่เก็บจากแหล่งใหม่แต่ละแห่งแล้ว นำมาสร้างกราฟ โดยให้แกน x เป็น จำนวนสถานที่ๆ ทำการสำรวจ แกน y เป็นจำนวนศัตรูพืชสะสม (ภาพที่ 4) จำนวนการพบศัตรูพืชชนิดใหม่จะลดลงเมื่อจำนวนสถานที่สำรวจเพิ่มขึ้น

เมื่อได้เส้นกราฟที่เหมาะสมที่สุดกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ เมื่อเส้นกราฟเริ่มเข้าสู่แนวระดับ

เนื่องจากการสำรวจใน 5 แหล่งสถานที่ติดต่อกันแล้วไม่พบศัตรูพืชชนิดใหม่ หรือพบเพียง 2-3 ชนิด ในแต่ละแหล่งใหม่ที่สำรวจเพิ่มก็ให้ถือว่า การสำรวจเสร็จสมบูรณ์

แบบฝึกหัดนี้ อาจจำเป็นต้องทำซ้ำในพื้นที่หรือ อำเภอที่มีการผลิตที่แตกต่างกัน ถ้ามีเหตุผล หรือมีข้อสงสัยที่ว่า บัญชีรายชื่อศัตรูพืชอาจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่ เช่น มีภูมิอากาศที่แตกต่างกัน

เส้นกราฟการสะสมจำนวนชนิดของศัตรูพืช สามารถทำในสถานที่เดียว ในช่วงเวลา ที่ต่างกัน เช่น ท่านจะกำหนด จำนวนศัตรูพืชชนิดใหม่บนแกน y เปรียบเทียบกับช่วงเวลาบนแกน x ท่านอาจมีความประสงค์ดังกล่าว ถ้าการแพร่กระจายของศัตรูพืชบนพืชอาศัยเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล

ภาพที่ 4 กราฟการสะสมของชนิดศัตรูพืช

3.1.5 รายชื่อพืชอาศัยและรายชื่อศัตรูพืช

บัญชีรายชื่อพืชอาศัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศคู่ค้า ถ้ามีข้อสงสัยว่าศัตรูพืชอาจมีความเสี่ยงต่อการเข้าทำลายพืชปลูกหรือพืชพื้นเมืองของประเทศผู้นำเข้าสินค้า บัญชีรายชื่อพืชอาศัยยังมีประโยชน์ในการจัดการศัตรูพืช ถ้ามีจำนวนพืชอาศัยหลายชนิดปลูกอยู่ใกล้กัน ในบางกรณีพืชอาศัยอื่น เช่น วัชพืชมักขึ้นอยู่ในบริเวณรอบๆ แปลงอาจเป็นแหล่งเหมาะสมที่ศัตรูพืชสามารถหลบอาศัยระหว่างที่รอพืชปลูกในระหว่างฤดู

การบันทึกศัตรูพืชอาจใช้เป็นฐานสำหรับทำบัญชีรายชื่อพืชอาศัยสำหรับศัตรูพืชแต่ละชนิด การบันทึกศัตรูพืชที่อยู่ในรูปของฐานข้อมูลที่สามารถค้นคว้าได้ง่ายจะช่วยเร่งกระบวนการ

การดำเนินการสำรวจที่เฉพาะเจาะจง เพื่อสร้างบัญชีรายชื่อพืชอาศัยสำหรับศัตรูพืช หรือการตรวจสอบพืชจำนวนมากเพื่อตัดสินใจว่าศัตรูพืชมีปฏิกิริยากับพืชใด ซึ่งจะเป็นงานที่ยากในสถานการณ์ส่วนใหญ่การสำรวจพืชที่จำควรเฉพาะพืชปลูก จะไม่ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับวัชพืชมหรือพืชอาศัยพื้นเมืองอื่นๆ ด้วยเหตุผลนี้บัญชีรายชื่อพืชอาศัย จึงมักจะสร้างจากการสำรวจศัตรูพืชทั่วไป และจากเอกสารสิ่งพิมพ์และจากข้อมูลศัตรูพืชที่บันทึกไว้ในแหล่งอื่นๆ

3.1.6 ฐานข้อมูลการบันทึกศัตรูพืช

ฐานข้อมูลการบันทึกศัตรูพืชบางฐานในระดับภูมิภาคที่ถูกสร้างขึ้นคือ

- The Pacific Pest List Database พัฒนาโดย SPC สำหรับ 22 ประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิกและหมู่เกาะใกล้เคียง เพื่อใช้อำนวยความสะดวกทางการค้าและการจัดการศัตรูพืช
- CABI Crop Protection Compendium พัฒนาโดย CABI International สามารถซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต จาก เว็บไซต์ของ CABI ที่ <www.cabicompendium.org/cpc>

3.1.7 บัญชีรายชื่อศัตรูพืชที่ได้รับการตีพิมพ์

NPOs จะมีข้อมูลมากที่สุดเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อศัตรูพืชที่ได้รับการตีพิมพ์ นี่เป็นตัวอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

- Anon. 2000. List of potential plant pests already reported in Indonesia. Ministry of Agriculture, Centre for Agriculture Quarantine.
- Waterhouse, D.F. 1993. The major arthropod pests and weeds of agriculture in Southeast Asia. Canberra, Australia, ACIAR. เอกสารนี้สามารถขอรับได้ฟรี
- Waterhouse, D.F. 1997. The major invertebrate pests and weeds of agriculture and plantation forestry in the southern and western Pacific. Canberra, Australia, ACIAR. เอกสารนี้สามารถขอรับได้ฟรี
- Henty, E.C. and Pritchard, G.H. 1988. Weeds of New Guinea and their control, 4th ed. Lae, Papua New Guinea, Department of Forests, Botany Bulletin No. 7.
- Li Li-ying, Wang Ren and Waterhouse, D.F. 1997. The distribution and importance of arthropod pests and weeds of agriculture and forestry plantations in southern China. Canberra, Australia, ACIAR. เอกสารนี้สามารถขอรับได้ฟรี

3.2 การสำรวจเพื่อกำหนดพื้นที่ปลอดศัตรูพืช

3.2.1 สภาพพื้นที่ปลอดศัตรูพืช

พื้นที่ปลอดศัตรูพืช (Pest Free Area) เป็นคำที่ใช้กับพื้นที่ขนาดใดก็ตามที่ปลอดจากศัตรูพืช คำนี้ใช้เมื่อมีการเจรจาและรักษาสถานะการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ
คำจำกัดความของ ISPM คือ

พื้นที่ซึ่งไม่มีศัตรูพืชชนิดนั้น พิสูจน์โดยมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม สภาพปลอดศัตรูพืชนี้มีการดำเนินการควบคุมอย่างเป็นทางการ

ข้อความนี้ชี้ให้เห็นว่าประเทศส่งออกเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อการนำเสนอข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ว่าพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืชที่กำหนดตาม มาตรา 6 ของข้อตกลงของ SPS กล่าวว่า ประเทศผู้นำเข้ามีสิทธิ์ที่จะถามหาหลักฐานนี้

สภาพพื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืชมีผลประโยชน์คือ

...เพื่อการส่งออกของพืชและผลิตภัณฑ์จากพืชและสินค้าควบคุมอื่นๆ... ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรการสุขอนามัยพืชเพิ่มเติม เมื่อได้แสดงหลักฐานที่ผู้ค้าต้องการตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

ISPM 4

3.2.2 แหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free places of production) และแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free production sites)

ถ้าไม่สามารถสถาปนาสภาพปลอดศัตรูพืชสำหรับพื้นที่รวมทั้งหมด อาจทำการสถาปนาแหล่งปลูกพืชเฉพาะแหล่ง หรือสถานที่เฉพาะในพื้นที่นั้น เพื่อใช้เป็นหนทางในการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสุขอนามัยพืชของประเทศผู้นำเข้าสินค้าจากแหล่งปลูกดังกล่าว ศัพท์ที่ใช้คือ แหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free places of production: PFPP) และสถานที่ผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช (pest free production sites: PFPS) ถ้า PFPS เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งผลิต

แนวความคิดของแหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช สามารถใช้กับสถานที่ใดๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า หรือรวบรวมแปลงผลิตหลายแปลงรวมเป็นแหล่งเดียว ผู้ผลิตสามารถใช้มาตรการที่กำหนดกับแหล่งการผลิตทั้งหมด

เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งของแหล่งผลิตสามารถจัดการให้ปลอดจากศัตรูพืช อาจรักษาให้แหล่งนั้นปลอดภัยจากศัตรูพืช ในสถานการณ์เช่นนั้น แปลงของการผลิตได้รับการพิจารณาเป็นแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช

ISPM 10

แนวความคิด ของมาตรฐาน “การปลอดจากศัตรูพืช” นี้กำหนดขึ้นเพื่ออนุญาตให้ประเทศส่งออกสามารถจัดการประกันความปลอดภัยจากศัตรูพืชให้กับประเทศนำเข้าพืชหรือ ผลิตภัณฑ์พืชและวัตถุควบคุมอื่น ให้เป็นไปตามความต้องการทางสุขอนามัยพืชของประกาศนำเข้า เมื่อนำเข้าจากแหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช ในสถานการณ์ซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งของแหล่งผลิตที่ถูกกำหนดให้ปลอดจากศัตรูพืชแปลงนั้นถือว่าเป็นแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช

แหล่งผลิตหรือแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช ควรจะรวมการสถาปนาและการรักษาเขตบริเวณรอบแหล่งหรือแปลงที่ปลอดจากศัตรูพืชที่เหมาะสม

ISPM 10

การกำหนดแหล่งผลิตปลอดจากศัตรูพืชยังมีข้อได้เปรียบเพิ่มเติมคือ ถ้ามีการตรวจพบศัตรูพืชในส่วนใดส่วนหนึ่งของของแหล่งปลูกที่อยู่ในบริเวณของเขตกำหนด PFA สามารถแยกแปลงนั้นออกจากแหล่งปลอดศัตรูพืช (PFPPs) เมื่อแปลงอื่นๆในแหล่งดังกล่าวยังสามารถอนุรักษ์ความปลอดภัยของศัตรูพืชไว้ได้ ในกรณีนี้ประเทศที่นำเข้าอาจต้องการหลักฐานเพิ่มเพื่อพิสูจน์ว่ายังสามารถรักษาสภาพที่ปลอดจากศัตรูพืชไว้ในแปลงอื่นๆได้

การเลือกแหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืชหรือพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช ในการจัดการความเสี่ยงขึ้นอยู่กับกระบวนการกระจายของศัตรูพืชในประเทศส่งออกหรือลักษณะของศัตรูพืชและความสำคัญของระบบการจัดการ ทั้งสองระบบสามารถเสนอความปลอดภัยที่เพียงพอ พื้นที่ที่ได้รับการสถาปนาว่าปลอดจากศัตรูพืชขึ้นอยู่กับการใช้มาตรการทั่วไปที่สามารถใช้ได้กับในแปลงต่างๆของแหล่งผลิต ส่วนความปลอดภัยที่สำคัญที่สุดของแหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืชได้จาก ขบวนการจัดการการดำเนินการสำรวจและการตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจงและประณีตในแหล่งนั้นๆ

ISPM 10

3.2.3 บทบาทของการสำรวจเพื่อกำหนดเขต PFAs, PFPPs, และ PFPSs

การสำรวจเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในขบวนการสร้างและรักษาสถานภาพที่ปลอดจากศัตรูพืชตามที่กล่าวไว้ข้างล่างนี้

- องค์ประกอบหลัก 3 ข้อ หรือขั้นตอนที่ต้องพิจารณาในการสร้างและการรักษา PFA มีดังนี้:
- ระบบที่สามารถสร้างสถานภาพที่ปลอดจากศัตรูพืช
  - มาตรการสุขอนามัยพืชที่สามารถอนุรักษ์ความปลอดภัยของศัตรูพืช
  - ตรวจสอบเพื่อยืนยันว่ามี การอนุรักษ์สถานภาพที่ปลอดจากศัตรูพืช
- วิธีการปฏิบัติเพื่อทำให้องค์ประกอบเหล่านี้บรรลุผล :
- รวบรวมข้อมูล
  - สำรวจ แบบกำหนดขอบเขต แบบสืบพบและแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง
  - ควบคุมศัตรูพืชสม่ำเสมอ
  - ตรวจสอบ (ทบทวนและประเมินผล)
  - บันทึกการปฏิบัติ (รายงาน, แผนงาน)

ISPM 4

การกำหนดสถานภาพที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชไม่สามารถใช้แต่ผลการสำรวจเพียงอย่างเดียว ควรใช้ระบบผสมผสาน สิ่งที่เป็น คือ การใช้ขบวนการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (ดู ISPM 14) คู่มืออย่างในกรอบที่ 10 ของความต้องการที่กำหนดโดยประเทศนำเข้า แสดงให้เห็นรูปแบบขององค์ประกอบในการจัดระบบที่เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช

ตามคำจำกัดความของรูปแบบต่างๆของการสำรวจที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นของบทนี้ การสำรวจชนิดนี้อาจอยู่ในหลักเกณฑ์ของการสำรวจแบบสืบพบ เพราะคาดหวังว่าจะไม่มีการพบศัตรูพืชในแหล่งที่ทำการสำรวจ ISPM 4 กล่าวไว้ว่า การสำรวจเพื่อสร้างสภาพที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชอาจรวมการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตและการสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง การสำรวจเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเมื่อตรวจพบศัตรูพืช การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตจะใช้กำหนดขอบเขตของการรุกรานของศัตรูพืชและมีการสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องติดตามมาเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงของประชากรศัตรูพืช เช่น เช่น การสำรวจระหว่างการดำเนินการควบคุมเพื่อกำจัดศัตรูพืชโดยสิ้นเชิง เมื่อศัตรูพืชถูกขจัดออกจากพื้นที่แล้ว การสำรวจก็กลับคืนสู่สภาพเดิม คือใช้เฉพาะการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต ที่กล่าวมานี้มีได้หมายความว่า สภาพพื้นที่ดังกล่าวจะสามารถกลับคืนสู่สภาพปลอดภัยจากศัตรูพืชอย่างอัตโนมัติ ก่อนที่จะได้รับการยอมรับสถานะปลอดภัยจากศัตรูพืชกลับคืนมา อาจจำเป็นต้องแสดงข้อมูลตามเงื่อนไขต่างๆ เช่น มีข้อมูลยืนยันว่าพื้นที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี

อาจใช้การสำรวจเพื่อกำหนดพื้นที่ที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช เมื่อสร้างสถานภาพพื้นที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชได้แล้ว (ดูบทที่ 6 การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตและบทที่ 7 การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง) ในบทนี้จะอภิปรายถึงการสำรวจเพื่อยืนยันว่าไม่มีศัตรูพืชอาศัยอยู่ในพื้นที่หรือแหล่งที่ดำเนินการสำรวจ

3.2.4 การออกแบบการสำรวจที่จะสร้าง PFA, PFPP และ PFPS

มีการพัฒนามาตรฐานบางประการเพื่อการสำรวจศัตรูพืชเฉพาะชนิด แต่ส่วนใหญ่พัฒนาสำหรับ North American Plant Protection Organization เพื่อใช้สำหรับภูมิภาคส่วนนั้น เป้าหมายของมาตรฐานที่พัฒนา คือ โรคแคงเกอร์ของส้ม แมลงวันผลไม้และโรคราเขม่าดำของข้าวสาลี ดูข้อมูลเพิ่มเติมในกรอบที่ 9 ข้างล่าง นอกจากนี้มีข้อตกลงทางทวิภาคีหลายข้อที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจเพื่อกำหนด พื้นที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช หรือแหล่งผลิตที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช ประเทศของท่านอาจนำข้อมูลเหล่านี้ไปดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของท่าน

สำหรับการออกแบบการสำรวจแบบอื่นๆ จะรวมขั้นตอนที่ได้กำหนดเค้าโครงไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 4 จำไว้ว่าประเทศนำเข้าจำเป็นต้องเห็นด้วยและยอมรับข้อเสนอของขบวนการวิธีการสำรวจ และการอนุรักษ์สถานภาพพื้นที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช ประเทศนำเข้าอาจดำเนินการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์หรือยืนยันว่าไม่มีศัตรูพืชอาศัยอยู่ในแหล่งดังกล่าว

กรอบที่ 9 มาตรฐานเฉพาะเจาะจงสำหรับศัตรูพืชบางชนิด

โรคแคงเกอร์ของส้ม

มี ISPM ฉบับร่างสำหรับโรคแคงเกอร์ของส้มชื่อ คำแนะนำสำหรับการสำรวจ ติดตามเฝ้าระวัง สถานการณ์ศัตรูพืช ที่เฉพาะเจาะจง : *Xanthomonas axonopodis* pv. *citri*. (โรคแคงเกอร์ของส้ม) (มาตรฐาน CEPM ฉบับร่างปี ค.ศ. 2002) มาตรฐานฉบับร่าง บรรยายถึงแผนการสำรวจในการกำหนดสถานะปลอดจากโรคแคงเกอร์ของส้ม

แมลงวันผลไม้

- RSPM ฉบับร่าง No. 3 ความต้องการสำหรับการสร้างและอนุรักษ์พื้นที่ปลอดจากแมลงวันผลไม้ APPPC¹²
- RSPM ฉบับร่าง No. 4 คำแนะนำเพื่อจะยืนยันสถานการณ์ของไม้ผลและพืชผัก ที่ไม่ใช่พืชอาศัยของแมลงวันผลไม้ APPPC¹²
- RSPM No. 10 การสำรวจ สถานการณ์ของแมลงวันผลไม้กักกัน (ในส่วนของพื้นที่ๆพบว่ามีการเข้าทำลาย) มาตรฐานนี้เกี่ยวข้องกับความต้องการ สำรวจ เพื่อพิสูจน์ว่าและยืนยันว่าเขตที่สำรวจ ซึ่งอยู่ท่ามกลางแหล่งที่มีการระบาดเป็นพื้นที่ที่ปลอดจากแมลงวันผลไม้ NAPPO
- RSPM No.17 คำแนะนำสำหรับสร้าง อนุรักษ์และพิสูจน์เพื่อยืนยันว่าพื้นที่สำรวจเป็นพื้นที่ๆปลอดจากแมลงวันผลไม้ในอเมริกาเหนือ มาตรฐานนี้กล่าวถึงการขบวนการปฏิบัติเพื่อสร้างสถานะอนุรักษ์ และพิสูจน์ ว่าเป็นพื้นที่ปลอดจากแมลงวันผลไม้ในเขตอเมริกาเหนือ เพื่อจัดหามาตรการที่จะจัดการความเสี่ยงของการนำเข้าและการระบาดในแหล่งใหม่ของศัตรูพืช หลักเกณฑ์ในการติดตามเฝ้าระวัง แมลงวันผลไม้ การกักกันภาคปฏิบัติและแผนงานฉุกเฉิน NAPPO

โรคราเขม่าดำของข้าวสาลี

RSPM No.13 คำแนะนำสำหรับการสร้าง อนุรักษ์และพิสูจน์เพื่อยืนยันว่าพื้นที่ปลอดจากโรคราเขม่าดำของข้าวสาลีในอเมริกาเหนือ คำแนะนำนี้จะประยุกต์ใช้กับเมล็ดและธัญพืชของข้าวสาลี triticale และพืชอาศัยอื่นๆและสินค้าควบคุม NAPPO

12 ขณะที่กำลังพิมพ์คำแนะนำเล่มนี้ มาตรฐานความเฉพาะเจาะจงของศัตรูพืชยังไม่ได้รับการพิจารณาขั้นสุดท้าย โดยประเทศสมาชิกของ APPPC

3.2.5 ขั้นตอนการออกแบบสำรวจในพื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืช

ประยุกต์ข้อมูลนี้กับขั้นตอนที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 7

ขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2

ตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ในบทที่ 2 ตั้งชื่อเรื่องและเหตุผลของการสำรวจ ขั้นตอนที่ 2 รวมถึงเงื่อนไขของการสำรวจเพื่อที่จะได้รับการรับรองว่าเป็นสภาพที่ปลอดจากศัตรูพืช เช่น ไม่มีการตรวจพบศัตรูพืช ในช่วง 2 วงจรชีวิตของพืชอาศัย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ เมื่อต้องการประยุกต์ใช้สำหรับ PFPP และ PFPS ลักษณะที่สำคัญของศัตรูพืชควรมี ดังนี้

- การกระจายตัวของศัตรูพืชเป็นไปอย่างช้าๆในระยะทางสั้นๆ
- โอกาสของการกระจายตัวของศัตรูพืชที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติมีจำกัด
- ขอบเขตของพืชอาศัยมีจำกัด
- อัตราการรอดชีวิตระหว่างฤดูลดต่ำ
- อัตราการขยายพันธุ์ช้าหรือปานกลาง
- เป็นศัตรูพืชที่ตรวจพบได้ง่าย
- มีวิธีการมาตรการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติได้

ขั้นตอนที่ 4

ข้อมูลเพิ่มเติมที่จำเป็นต้องจัดหาเกี่ยวกับพืชอาศัย นอกเหนือจากรายละเอียดที่ได้จากการสำรวจอื่นๆ ที่สำคัญคือ พืชอาศัยต้องเป็นสินค้าที่ต้องการส่งออก ในขณะที่รัฐพืช ที่มีเมล็ดวัชพืชปะปนจะต้องไม่เป็นพืชอาศัยของวัชพืช ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับรัฐพืช ท่านได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของวัชพืชไว้แล้วในขั้นตอนที่ 3

จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่และการกระจายของการพืชอาศัยในพื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืชในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- พื้นที่ผลิตพืช
  - สวนหลังบ้าน
  - เขตชุมชน สวนสาธารณะ
  - พื้นที่ๆไม่มีการเพาะปลูก รวมถึงวัชพืชและพืชพื้นเมือง และพืชอาศัยที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาตินอกเขตพื้นที่ปลูก
- เตรียมแผนที่แสดงการแพร่กระจายของพืชอาศัย ในหัวข้อ ดังนี้
- สภาพทางภูมิศาสตร์ (เช่น ขอบเขตของภูเขา ทางน้ำ)
  - ถนนและทางรถไฟ

- เขตตัวเมือง
- ขอบเขตของจังหวัด
- รูปแบบของการใช้ที่ดิน (แหล่งผลิตทางการค้า ที่อยู่อาศัย แหล่งเพาะปลูกและพื้นที่สาธารณะ
- พืชอาศัยแต่ละต้น, ชนิดของพืชอาศัยและความหนาแน่นของพืชอาศัย
อาจแบ่งพื้นที่ในแผนที่ออกเป็นหน่วยย่อย ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของสภาพภูมิศาสตร์ อากาศการ
ใช้ที่ดิน หรือพื้นที่ๆสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนนี้อาจไม่ต้องนำไปใช้ แต่จะรวมได้ถ้าจำเป็น

ขั้นตอนที่ 6

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 7

สำหรับการสำรวจเหล่านี้ พื้นที่ที่ทำการสำรวจเป็นพื้นที่ที่เสนอให้เป็นพื้นที่ปลอดศัตรูพืช แหล่งปลูกที่ปลอดศัตรูพืช หรือ แปลงปลูกพืชที่ปลอดจากศัตรูพืช

พื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืช (PFA) คือ พื้นที่ๆไม่มีการกระจายของศัตรูพืชชนิดนั้น แสดงจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ และถ้าเหมาะสมสภาพปลอดศัตรูพืชนี้ได้รับการอนุรักษ์อย่างเป็นทางการ

ISPM 4

มีความจำเป็นที่ท่านต้องหารายละเอียดว่าพื้นที่นั้นอยู่ในจังหวัดและภูมิภาคใด เขตแดนของพื้นที่ถูกกำหนดและให้คำจำกัดความอย่างชัดเจน และอาจรวมเขตแดนของการบริหาร (เช่น ประเทศ, รัฐ จังหวัด, อำเภอ ตำบล ที่อยู่) สภาพทางกายภาพ (เช่น แม่น้ำ, ถนน, ขอบเขตของภูเขา) และระยะพิกัดทางภูมิศาสตร์

ในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็น PFPP และ PFPS ข้อมูลเกี่ยวข้องกับขอบเขตบริเวณโดยรอบพื้นที่: buffer zone ขนาดของพื้นที่ในเขตนั้นควรมีการกำหนดโดย NPPO

ขั้นตอนที่ 8 และขั้นตอนที่ 9

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ลักษณะที่ที่ต้องการสำหรับแหล่งผลิต หรือแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืชมีดังนี้

- จำเป็นต้องเป็นที่ดินผืนเดียว
- ต้องกำหนดขอบเขตชัดเจน รวมถึงเขตรอบพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นเขต buffer zone
- เป็นสถานที่ที่แยกจากพื้นที่ๆอาจมีการเข้าทำลายของศัตรูพืช
- ไม่มีพืชอาศัยอื่นภายในเขตนั้น รวมถึงเขต buffer zone

ขั้นตอนที่ 10

ถ้าพื้นที่ได้รับการกำหนดว่าเป็น PFPP หรือ PFPS แล้วไม่ต้องทำขั้นตอนนี้

สำหรับการสำรวจสภาพพื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืช ท่านต้องเลือกวิธีการของการเลือกแหล่งเก็บตัวอย่างที่เหมาะสม เพื่อสามารถเก็บข้อมูลที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์ เพื่อสามารถคำนวณระดับความเชื่อมั่นทางสถิติได้ การสำรวจโดยการขับรถผ่านจะไม่สามารถให้ข้อมูลที่มีการทดสอบทางสถิติได้

วิธีที่เหมาะสมคือ :

- เก็บตัวอย่างแบบสมบูรณ์
- เก็บตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่าง
- แบบแบ่งเป็นชั้นแล้วสุ่มในแต่ละชั้น
- การสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ
- การวางกับดักแมลง

ขั้นตอนที่ 11

ขั้นตอนนี้เหมาะสมที่จะใช้ในทุขบวนการ เพราะสินค้าที่เก็บเกี่ยวจากพื้นที่ PFPPs หรือ PFPSs จำเป็นต้องมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจการปะปนของศัตรูพืช

ขั้นตอนที่ 12

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ให้รายละเอียดว่าจะสำรวจบ่อยและสำรวจนานเท่าใดเพื่อที่จะอนุรักษ์สภาพพื้นที่ให้ปลอดจากศัตรูพืช การสำรวจอาจทำเป็นช่วงห่างเท่าๆกันตลอดปี หรือสำรวจตามวงจรชีวิตของพืชอาศัย อาจปรับความถี่ของการสำรวจตามความเสี่ยงของแต่ละสถานที่ เช่น แหล่งที่มีความเสี่ยงต่ำ สำรวจ 2 ครั้ง/ปี ส่วนแหล่งที่มีความเสี่ยงสูง สำรวจ 4 ครั้ง/ปี

ในพื้นที่ PFPPs หรือ PFPSs ขึ้นอยู่กับความต้องการของประเทศที่นำเข้า เช่นควรมีข้อมูลสนับสนุนสภาพปลอดจากศัตรูพืชก่อนมีการเริ่มส่งออกหนึ่งปีหรือมากกว่านี้ เริ่มจากปีที่มีการส่งออกสินค้า

การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องควรทำในช่วงความถี่ที่พอเพียงในช่วง 1 ฤดูปลูกหรือมากกว่า

ISPM 4

ขั้นตอนที่ 13

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ในพื้นที่ PFPP และ PFPS อาจต้องการ การสำรวจสินค้าในแหล่งผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

ขั้นตอนที่ 14

ขั้นตอนนี้จะใช้เมื่อมีการ เมื่อพบศัตรูพืชในตัวอย่างของสินค้าที่เก็บจากพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช หรือแหล่งปลอดจากศัตรูพืช

ขั้นตอนที่ 15

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 16

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ สำหรับ แหล่งผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช และแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช องค์การอารักขาพืชแห่งชาติ (NPPO) รับผิดชอบการสำรวจ ตรวจสอบ และรับผิดชอบต่อระบบอื่นที่จำเป็นเพื่อยืนยันสภาพของสถานการณ์ที่ปลอดจากศัตรูพืช การสำรวจทำโดยบุคลากรของ NPPO หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจาก NPPO

นอกจากนี้ NPPO ต้องรับรองการจัดการ เทคนิคและทักษะในการดำเนินการของผู้ผลิต เพื่อจะป้องกันไม่ให้ศัตรูเข้ามาในแหล่งผลิต และถ้ามีการตรวจพบศัตรูพืชที่แหล่งนั้น ต้องมีความสามารถในการจัดการศัตรูพืชที่พบ

NPPO ควรรับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมระบบการจัดการศัตรูพืชให้กับผู้ผลิต เมื่อมีความจำเป็น และต้องรับผิดชอบต่อการตรวจสอบกฎข้อบังคับของประเทศนำเข้าเพื่อช่วยให้ผู้ผลิตสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของประเทศนำเข้าสินค้า

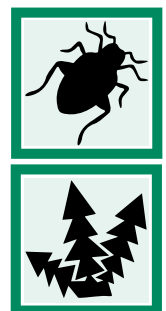
ขั้นตอนที่ 17-21

ทำขั้นตอนเหล่านี้ให้เสร็จสมบูรณ์

3.2.6 ตัวอย่างกรณีศึกษา สถานภาพพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช

กรณีศึกษาต่อไปนี้อยู่ในบทที่ 8

- **กรณีศึกษา E** : การสำรวจสถานภาพของพื้นที่ปลอดจากด้วงคาปรี้า (khapra beetle) ในโรงเก็บ
- **กรณีศึกษา F** : การสำรวจสถานภาพของพื้นที่ปลอดจากแมลงวันผลไม้ควีนส์แลนด์ (Queensland fruit fly) และแมลงวันผลไม้เมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean fruit fly)
- **กรณีศึกษา G** : การสำรวจสถานภาพของพื้นที่ปลอดจากวัชพืช ฝอยทอง (dodder weed)
- **กรณีศึกษา H** : การสำรวจสถานภาพของพื้นที่ปลอดจากด้วงวงกินเนื้อมะม่วง (mango pulp weevil) และด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วง (mango seed weevil)

3.2.7 ขั้นตอนเพิ่มเติมสำหรับพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช

ท่านควรบันทึกรายละเอียดข้อควรปฏิบัติ ถ้ามีการพบศัตรูพืชในพื้นที่ปลอดศัตรูพืชและรวมถึงเงื่อนไขข้อและควรปฏิบัติเพื่อที่จะได้รับการรับรองสิทธิว่าพื้นที่เป็นสภาพที่ปลอดจากศัตรูพืชขึ้นมา

แม้ว่าจะได้ทำการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่นั้นโดยสิ้นเชิงแล้ว อาจจะไม่ได้รับการคืนสิทธิของสภาพพื้นที่ปลอดจากศัตรู จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ :

- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของข้อกำหนดสำหรับสภาพปลอดจากศัตรูพืชเฉพาะกาล ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับวงจรชีวิตของศัตรูพืช (ตัวอย่างเช่น ตรวจสอบไม่พบศัตรูพืชเป็นเวลาช่วงสองวงจรชีวิตของพืช) และ
- มีการยกเลิกมาตรการควบคุมศัตรูพืชในพื้นที่ เพราะการปฏิบัติดังกล่าวอาจทำให้ข้อมูลการสำรวจตรวจพบศัตรูพืชคลาดเคลื่อนจากสภาพเป็นจริง

3.2.8 ขั้นตอนเพิ่มเติมสำหรับ แหล่งการผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืชและแปลงผลิตที่ปลอดจากศัตรูพืช

ช่วงของการพิสูจน์เพื่อยืนยันว่าสินค้ามาจากแหล่งปลอดศัตรูพืช มีข้อกำหนดว่า สินค้าจะต้องติดฉลากตลอดขบวนการส่งออก เพื่อจะสามารถตามรอยกลับไปไปยังแหล่งผลิตหรือแปลงปลูกที่ปลอดจากศัตรูพืชและติดตามรอยต่อไปยังสถานที่ที่มีทำการขายปลีก การติดฉลากมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อมีการตรวจพบศัตรูพืชในสินค้า เพราะจะทำให้สามารถระบุขอบเขตของการกระจายตัวของศัตรูพืช โดยการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตและเพิ่มประสิทธิภาพและโอกาสในการควบคุมและป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยสิ้นเชิง

3.3 การสำรวจแบบสืบพบแรกเริ่ม

ข้อกำหนดสำหรับการสำรวจเพื่อสืบพบแรกเริ่ม ใช้เมื่อมีการค้นพบศัตรูพืชชนิดใหม่ หรือศัตรูพืชที่เข้ามาในพื้นที่ปลอดศัตรูพืช สามารถใช้วิธีการสำรวจแบบตรงไปตรงมามากกว่าการสำรวจเพื่อขอการรับรองพื้นที่ให้เป็นสภาพพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช การออกแบบจะเป็นไปตามขั้นตอนที่ปรากฏในบทที่ 2 และบทที่ 7 ยกเว้นว่าท่านควรปฏิบัติทุกขั้นตอน

การสำรวจชนิดนี้ไม่มีข้อควรปฏิบัติที่นอกเหนือไปจากขั้นตอนที่กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 2 และบทที่ 7

3.3.1 ตัวอย่างกรณีศึกษา การสืบพบแรกเริ่ม

- กรณีศึกษาต่อไปนี้อยู่ในบทที่ 8
- **กรณีศึกษา B :** NAQS และ SPC การสืบพบแรกเริ่มและการออกแบบสำรวจเพื่อทำบัญชีรายชื่อโรคพืช
  - **กรณีศึกษา C :** สถานภาพศัตรูพืชและการออกแบบสืบพบแรกเริ่มของหนอนเจาะยอดต้นมะฮอกกานีและต้นซีดาร์
  - **กรณีศึกษา I :** แมลงศัตรูพืชอาหารของชุมชนอะบอริจินและดินแดนทางตอนเหนือของทวีปออสเตรเลีย
  - **กรณีศึกษา J :** การออกแบบสืบพบแรกเริ่มของโรคแฉ่ำในอ้อย
  - **กรณีศึกษา K :** *Pseudomonas* ในข้าว
- ทั้งนี้ให้พิจารณากรณีศึกษา L-R ด้วย ที่ถูกออกแบบเป็นการสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องแต่สามารถใช้สำรวจแบบสืบพบแรกเริ่มได้ด้วย

กรอบที่ 10 ตัวอย่างของเงื่อนไขที่ประเทศนำเข้ากำหนดกับประเทศผู้ส่งออก: การส่งออกมะเขือเทศจากประเทศมอโรคโคและซาสาร่าตะวันตกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

การนำเข้ามะเขือเทศสีชมพูจากประเทศมอโรคโคและซาสาร่าตะวันตกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต้องทำภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้¹³

- ต้องปลูกมะเขือเทศในจังหวัดเอลจาดีดา (El Jadida) หรือจังหวัดซาฟี (Safi) ในประเทศมอโรคโค หรือจังหวัดคาลา (DahKla) ในซาสาร่าตะวันตก ภายในเรือนกระจกที่ป้องกันแมลงและมีการจดทะเบียนและตรวจตราอย่างละเอียดโดยกระทรวงเกษตรของมอโรคโค Division of Plant Protection, Inspection, and Enforcement (DPVCTRF)
- มีการส่งออกมะเขือเทศจากสองประเทศเฉพาะในช่วงระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม – 30 เมษายน
- เริ่มการส่งออกได้ตั้งแต่ สองเดือนก่อนถึงฤดูกาลขนส่งทางทะเลและต่อเนื่องไปยังช่วงสุดท้ายของฤดูกาลขนส่งทางทะเล Division of Plant Protection, inspection and enforcement (DPVCTRF) ต้องวางและดูแลกับดักแมลงวันผลไม้เมดิเตอร์เรเนียน (Medfly) ที่มี trimedlure เป็นเหยื่อล่อภายในเรือนกระจกในอัตรา 4 กับดักต่อเฮกตาร์ ในมอโรคโค ต้องวางกับดักภายในรัศมี 2 กม.รอบเรือนกระจกที่ได้รับการจดทะเบียน ในอัตรา 4 กับดักต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ในซาสาร่าตะวันตก ต้องวางกับดัก 1 อัน ในบริเวณที่ติดกับเรือนกระจกที่ได้รับการจดทะเบียน ต้องมีการตรวจกับดักที่วางไว้ทุกอันทุกๆ 7 วัน
- DPVCTRF ต้องยืนยันบันทึกการวางกับดักการตรวจกับดัก และถ้าจับ Medfly ได้ทำบันทึกไปยัง Animal and Plant Health Inspection Service (APHIS) ของกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา
- เมื่อพบ Medfly 1 ตัว ในรัศมี 200 เมตร ของเรือนกระจกจดทะเบียนมีความจำเป็นต้องเพิ่มความหนาแน่นของกับดักเพื่อวัดว่ามีการขยายพันธุ์ของประชากรในพื้นที่หรือไม่ ต้องวางกับดักเพิ่มอีก 6 กับดักในรัศมี 200 เมตรรอบๆกับดักที่จับ Medfly ได้ ถ้าจับ Medfly ได้ 2 ตัวภายในรัศมี 200 เมตรของเรือนกระจกที่มีการจดทะเบียน และภายในช่วงเวลา 1 เดือน จำเป็นต้องพ่นเหยื่อพิษ ที่มีส่วนผสมของมาลาโทนอน ในพื้นที่ทุก 7-10 วัน เป็นเวลา 60 วัน เพื่อให้แน่ใจว่าได้กำจัด Medfly ออกไป จนหมดสิ้น
- การบรรจุหีบห่อมะเขือเทศต้องทำภายใน 24 ชั่วโมง หลังการเก็บเกี่ยวและมะเขือเทศต้องมีสีชมพูในขณะที่มีการบรรจุหีบห่อ ต้องมีมุ้งตาข่ายป้องกันแมลง หรือปิดด้วยผ้าใบกันน้ำที่เป็นพลาสติก ขณะที่ทำการนำส่งไปยังโรงเรือนที่จะบรรจุหีบห่อ หรือระหว่างรอการบรรจุหีบห่อ การบรรจุหีบห่อต้องทำในกล่องกันไม่ให้แมลงเข้าได้หรือปิดด้วยตาข่ายกันแมลงหรือใช้ผ้าใบกันน้ำที่เป็น

13 US7CFR319 Subpart – ผลไม้และพืชผัก Sec 319.56-2dd

พลาสติกสำหรับนำส่งไปยังสนามบินและส่งออกประเทศสหรัฐอเมริกาเครื่องป้องกันเหล่านี้ จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อไปถึงจุดหมายปลายทาง

- การส่งมะเขือเทศแต่ละครั้งจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช และมีคำประกาศว่า “มะเขือเทศเหล่านี้ปลูกภายในเรือนกระจกที่มีการจดทะเบียนภายในจังหวัดเอลจาดีดาหรือจังหวัดซาฟีในมอโรคโค และมะเขือเทศมีสีชมพูขณะที่ทำการบรรจุหีบห่อ” หรือ “มะเขือเทศเหล่านี้ปลูกภายในเรือนกระจกที่มีการจดทะเบียนในจังหวัดคาลาของซาราวัตตะวันตก และมะเขือเทศมีสีชมพูขณะที่บรรจุหีบห่อ”

3.4 เอกสารอ้างอิง

Vernon, R. 2003. The Pacific Pest List Database for agricultural trade facilitation. Bulletin OEPP/EPPO Bulletin, 33, 501–504.

ISPM No. 4: Requirements for the establishment of pest free areas. Rome, FAO, 1996.

ISPM No. 10: Requirements for the establishment of pest free places of production and pest free production sites. Rome, FAO, 1999.

บทที่ 4

การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง

ISPM 5 ได้ให้คำจำกัดความสำหรับ การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่อง (monitoring survey) ว่าเป็นการสำรวจที่ทำต่อเนื่องเพื่อศึกษาลักษณะของประชากรศัตรูพืช

โดยคำจำกัดความนี้ การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องจะใช้กับพื้นที่ที่รู้แล้วว่ามี การพบศัตรูพืช และวัตถุประสงค์ของแผนการสำรวจคือ การตรวจสอบลักษณะของประชากรศัตรูพืช เช่น ความแพร่หลายของศัตรูพืชและการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวของประชากรศัตรูพืชไปตามกาลเวลาต่างๆ การสำรวจเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

ปัจจุบัน IPPC ได้นำแนวความคิดของการสำรวจแบบต่อเนื่องมาใช้สำหรับการเจรจาซื้อขายสินค้าจากแหล่งที่มีความแพร่หลายของศัตรูพืชในระดับต่ำหรือแหล่งที่เริ่มมีการระบาดของศัตรูพืช

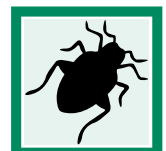
4.1 การสำรวจเพื่อการจัดการศัตรูพืชปลูกและศัตรูป่าไม้

เหตุผลที่ท่านอาจจะสำรวจศัตรูพืชที่เคยพบอยู่ในพืชที่ปลูกหรือพื้นที่ที่ดำเนินการสำรวจคือ

- เพื่อกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมของการปฏิบัติในแปลงโดยการวัดความแพร่หลายของศัตรูพืช
- เพื่อประเมินการรณรงค์กำจัดโดยสิ้นเชิงในแหล่งเป้าหมาย (เช่น ปริมาณที่ทราบการเข้าทำลาย) วัตถุประสงค์นี้อาจคาบเกี่ยวกับการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต (ดูบทที่ 5) การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตเป็นการปฏิบัติเพื่อต้องการประเมินเขตแดนการเข้าทำลายของศัตรูพืช การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องสามารถใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรศัตรูพืชภายในพื้นที่เหล่านั้น

4.1.1 ขั้นตอนการออกแบบสำรวจการจัดการศัตรูพืช

การออกแบบสำรวจจะสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่ 1-21 ที่ให้ไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 7

4.1.2 ตัวอย่างกรณีศึกษา

- กรณีศึกษาของการสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องต่อไปนี้อยู่ในบทที่ 8
- **กรณีศึกษา L:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องของหนอนผีเสื้อยักษ์ที่เจาะลำต้นยูคาลิปตัสและต้นสัก
  - **กรณีศึกษา M:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องของโรคโคนเน่าในเรือนเพาะชำ
  - **กรณีศึกษา N:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องของโรคที่รากในป่าไม้เนื้อแข็ง
  - **กรณีศึกษา O:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องของโรคใบร่วงในป่าไม้
  - **กรณีศึกษา P:** การสำรวจเพื่อวัดการเกิดบาดแผลที่ลำต้นของป่าไม้
  - **กรณีศึกษา Q:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องในแหล่งปลูกต้นสน
  - **กรณีศึกษา R:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องของเพลี้ยอ่อนในพืชตระกูลกะหล่ำ
  - **กรณีศึกษา S:** การสำรวจแบบติดตามอย่างต่อเนื่องต่อการต้านทานต่อฟอสฟีนของแมลงงในโรงเก็บธัญพืช

4.2 เพื่อสนับสนุนพื้นที่ๆมีศัตรูพืชปรากฏในระดับต่ำ

“พื้นที่ๆมีศัตรูพืชปรากฏในระดับต่ำ” (areas of low pest prevalence: ALPP) เป็นคำที่ IPPC ใช้อย่างเป็นทางการ เป็นมาตรฐานสากลสำหรับธุรกิจการค้าทางการเกษตร ISPM ฉบับร่างที่เกี่ยวข้องกับ ALPP เพิ่งจะได้รับการพิจารณาคือ ISPM ฉบับร่าง เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2004 : ความต้องการในการรับรองและการอนุรักษ์และพิสูจน์ว่าพื้นที่ที่มีศัตรูพืชอยู่ในระดับต่ำ

คำจำกัดความของ ALPP:

เป็นพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือหลายๆประเทศที่ถูกระบุโดยผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ว่ามี ศัตรูพืชชนิดนั้นๆอยู่ในระดับต่ำและเป็นพื้นที่ๆมีการสำรวจศัตรูพืชและกำลังมีการดำเนินมาตรการควบคุมหรือมาตรการกำจัดโดยสิ้นเชิงอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่าง ALPP กับ PFA คือ ความแพร่หลายของศัตรูพืชในระดับต่ำของพื้นที่ยอมรับใน ALPP ส่วน PFA ต้องไม่มีศัตรูพืชในพื้นที่ นี้หมายความว่าในบางกรณีสินค้านำเข้าอาจทนต่อประชากรศัตรูพืชระดับต่ำได้ และมีการใช้มาตรการสุขอนามัยพืช ตั้งแต่การปลูกพืช จนถึงการขายเพื่อจัดการศัตรูพืชให้อยู่ในระดับต่ำที่เป็นที่ยอมรับของประเทศนำเข้า

4.2.1 ขั้นตอนการออกแบบสำรวจ ALPP

ใช้ข้อมูลที่ให้เพิ่มเติมในบทนี้กับขั้นตอนที่ให้ไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 7 เพราะว่าคำแนะนำฉบับร่างคัดเลือกรายละเอียดพิเศษที่จะเพิ่มเข้าไปในการนำไปใช้ที่เกี่ยวข้องกับแมลง ดุกรอบที่ 11 ซึ่งกล่าวถึงข้อมูลเพิ่มเติมที่เฉพาะเจาะจง ถ้าทำตามขั้นตอนจะเห็นว่ามียาละเอียดเหล่านี้รวมอยู่แล้ว

ขั้นตอนที่ 1-6

ทำขั้นตอนเหล่านี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 7

NAPPO ควรแสดง ALPP ที่นำเสนอด้วยแผนที่แสดงขอบเขตของพื้นที่ การบรรยายอาจรวมถึงแปลงของการผลิต พืชอาศัยที่อยู่ใกล้พื้นที่ผลิตทางการค้า และสิ่งกีดขวางตามธรรมชาติและบริเวณเขตกันชนที่แบ่งแยกขอบเขตของพื้นที่ผลิตเพื่อการส่งออกกับพื้นที่ผลิตทั่วไป

ขั้นตอนที่ 8 และ 9

ทำขั้นตอนเหล่านี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 10

แหล่งที่จะสำรวจควรครอบคลุมที่ๆผลิตเพื่อการส่งออกและการผลิตเพื่อการบริโภคหรือไม่มีการค้าขาย และพืชอาศัย

ขั้นตอนที่ 11

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 12

การรวบรวมข้อมูลและทำรายงานทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจหาศัตรูพืช วิธีการควบคุมด้านสุขอนามัยพืชและผลของกิจกรรมการสำรวจ ศัตรูพืช ควรมีการปฏิบัติล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปี ก่อนมีการนำไปใช้ ข้อมูลเหล่านี้ควรรวบรวมมาจากผลของหลายปีถ้าทำได้ เพราะข้อมูลที่ได้จากเพียงปีเดียวอาจไม่เพียงพออย่างไรก็ตาม ควรคำนึงถึงความเหมาะสมที่ขึ้นอยู่กับชีววิทยา, การขยายพันธุ์ และขอบเขตของพืชอาศัยของศัตรูพืชชนิดนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 13

NPPO ที่รับรอง ALPP ควรกำหนดระดับสูงสุดของจำนวนศัตรูพืชที่ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 14

ทำขั้นตอนนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 15

เก็บรักษานบันทึกการสุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์ชนิดตัวอย่างที่พบเพราะนี้เป็นส่วนของความต้องการที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติด้านสุขอนามัยพืชที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 16-21

ทำขั้นตอนเหล่านี้ให้เสร็จสมบูรณ์

4.2.2 ขั้นตอนเพิ่มเติมสำหรับ ALPP

ถ้ามีการรณรงค์เพื่อทำการควบคุมโดยสิ้นเชิง การคืนสิทธิ์สภาพ ALPP จะยังเริ่มไม่ได้จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับ

- หลักเกณฑ์สำหรับความแพร่หลายของศัตรูพืชระดับต่ำ ซึ่งขึ้นอยู่กับวงจรชีวิตของศัตรูพืช (ตัวอย่างเช่น ไม่มีการตรวจพบศัตรูพืชในช่วงสองวงจรชีวิตของพืช)
- ยกเลิกมาตรการควบคุมศัตรูพืช เพราะจะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบและยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของศัตรูพืชที่แท้จริง

กรอบที่ 11 ISPM ฉบับร่าง ภาคผนวกที่ 1 สิ่งสำคัญที่ ต้องการในการสร้าง ALPP สำหรับแมลงบางชนิด

สิ่งสำคัญที่อาจจะต้องพิจารณาเพื่อกำหนด ALPP มีดังนี้

1. การบรรยายลักษณะทางภูมิศาสตร์ ของ ALPP ที่ถูกนำเสนอ

- แผนที่
- แปลงการผลิต
- สิ่งกีดขวางตามธรรมชาติ
- เขตกันชน
- ขนาด
- สถานที่ที่มีจุดตรวจเพื่อการควบคุมศัตรูพืช

2. แบบแผนในการสำรวจ ศัตรูพืช เพื่อการสถาปนาและอนุรักษ์ ALPP

- ศัตรูพืช
- ช่วงเวลาการสำรวจ ศัตรูพืช
- การเขียนรายงานผลของการสำรวจ ศัตรูพืช
- การวางกับดัก
- ชนิดของกับดัก
- ชนิดของเหยื่อและสารล่อเพศ
- จำนวนกับดักที่วาง
- ช่วงการวางกับดัก
- การสำรวจติดตามเฟีาระวังศัตรูพืชโดยการมองเห็น

- การสุ่มตัวอย่างพืชอาศัยหรือสินค้า
- ช่วงการสำรวจติดตามเฟีาระวังศัตรูพืช

3. วิธีการต้นแบบที่ใช้ควบคุมคุณภาพ สำหรับการสำรวจศัตรูพืช

- พิสูจน์และยืนยันว่าการสำรวจติดตามเฟีาระวังศัตรูพืชที่ใช้ได้
- การวางกับดัก
- การสำรวจติดตามเฟีาระวังศัตรูพืชโดยการมองเห็น
- การยืนยันความถูกต้องของประสิทธิภาพของสารล่อเพศ
- การวางและการค้นพบศัตรูพืชที่ได้ทำเครื่องหมายไว้
- การทบทวนเอกสารการสำรวจศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ
- การตรวจสอบการวางกับดักและการให้บริการ
- การยืนยันความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ที่วิเคราะห์ชนิดศัตรูพืช

4.2.3 ตัวอย่างกรณีศึกษา

ข้อความข้างล่างที่คิดมาเป็นตัวอย่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการนำเข้ากล้วยไปยังประเทศออสเตรเลียจากพื้นที่ในประเทศฟิลิปปินส์ที่มีความแพร่หลายระดับต่ำของโรคโมโกโก้ (Moko disease)

กล้วยจากประเทศฟิลิปปินส์ที่จะนำเข้าได้ต้องมาจากแหล่งปลูกที่มีการรับรองโดยประเทศออสเตรเลีย ข้อมูลควรแสดงให้เห็นว่ามีความแพร่หลายของโรคต่ำกว่าระดับที่เป็นที่ยอมรับได้โดยประเทศออสเตรเลีย ความแพร่หลายในระดับต่ำ (LPP) ของโรคโมโกโก้ ที่ได้รับการรับรองคือจะต้องไม่เกิน 0.003 กรณี [แมต (mats) ที่ถูกเชื้อเข้าทำลาย] ต่อเฮกตาร์/สัปดาห์ ซึ่งจะประมาณ 1 กรณี/7 เฮกตาร์/ปี เช่น ไม่มีแมตที่จะได้รับเชื้อมากกว่า 1 แมต ต่อ 11,900 แมต ต่อปี ระดับ LPP แสดงโดยการสำรวจแปลงสัปดาห์ละครั้ง ช่วงอย่างน้อย 2 ปี ก่อนเก็บเกี่ยวผลที่จะส่งออกไปยังออสเตรเลียถ้ามีความแพร่หลายของโรคมากกว่าระดับ LPP ที่ตั้งไว้ พื้นที่ดังกล่าวจะถูกยกเลิกการส่งออกชั่วคราวเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี

เอกสารอ้างอิง

Revised draft import risk analysis (IRA). Report for the importation of bananas from the Philippines. Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, Australia, Plant Biosecurity Policy Memorandum 2004/19, 16 June 2004.

บทที่ 5

การสำรวจแบบกำหนดขอบเขต

5.1 ขอบเขตของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต

มาตรฐานสากลด้านสุขอนามัยพืชระหว่างประเทศ (ISPM6) ได้ให้คำจำกัดความของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตว่า

“การสำรวจศัตรูพืชที่ดำเนินการเพื่อกำหนดขอบเขตของพื้นที่ที่มีศัตรูพืชเข้าทำลายหรือพื้นที่ที่ปราศจากศัตรูพืช”

โดยปกติการสำรวจศัตรูพืชนี้ดำเนินการเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่มีศัตรูพืชเข้าทำลายมากกว่าการกำหนดพื้นที่ปลอดจากศัตรูพืช

ข้อแตกต่างระหว่างการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตและการสำรวจวิธีอื่น ๆ นั้น ในคำแนะนำเล่มนี้คือ การเลือกสถานที่สำรวจ ซึ่งการตรวจสอบสถานที่แรกเริ่มนั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่จะกำหนดว่าศัตรูพืชได้เข้ามาในพื้นที่อย่างไร มาจากที่ไหนและศัตรูพืชแพร่ระบาดไปที่ใดบ้าง การตัดสินใจหรือกำหนดว่าศัตรูพืชอาจจะระบาดไปที่ไหนจะช่วยทำให้สามารถกำหนดได้ว่าควรทำการสำรวจที่ไหนบ้างและสามารถบริหารทรัพยากรต่างๆที่อาจต้องใช้เพื่อกำหนดการจัดการศัตรูพืช

5.2 เทคนิคการสำรวจแบบเดินหน้าและย้อนกลับ

เนื่องจากแหล่งแรกที่ตรวจพบศัตรูพืช อาจไม่ใช่แหล่งเริ่มแรกที่ศัตรูพืชเข้าทำลายในพื้นที่ ดังนั้นการสำรวจแบบการกำหนดขอบเขตจึงสามารถใช้ในการระบุตำแหน่งกำเนิดแรกของศัตรูพืชได้ ซึ่งกระบวนการของการติดตามศัตรูพืชย้อนกลับนั้นเป็นการช่วยตรวจหาแหล่งกำเนิดแรกของศัตรูพืช ส่วนกระบวนการติดตามศัตรูพืชแบบเดินหน้านั้นเป็นการติดตามการแพร่ระบาดของศัตรูพืช ถ้าการสำรวจศัตรูพืชแบบย้อนกลับได้ผลสำเร็จจะทำให้สามารถระบุตำแหน่งต้นกำเนิดของศัตรูพืชได้ และการสำรวจแบบเดินหน้าจะทำให้สามารถระบุถึงพื้นที่ๆอาจจะเกิดการเข้าทำลายของศัตรูพืชนั้นๆได้ ผลที่ตามมาของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตนั้น สามารถใช้ในการกักกัน การค้าและการกำจัดศัตรูพืช ผลสามารถใช้ผลการสำรวจช่วยในการพิจารณาเลือกพื้นที่กักกันในเขตที่มีการเข้าทำลายของศัตรูพืชและตัดสินใจว่ามีโอกาสในการกำจัดศัตรูพืชหรือไม่

5.3 บทบาทของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตที่มีต่อมาตรการป้องกันทางชีวภาพ

วัตถุประสงค์หลักของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต คือ เน้นที่การค้นหาแหล่งเข้าทำลายของศัตรูพืชต่างถิ่นมากกว่าการระบุหาพื้นที่ๆปลอดจากศัตรูพืช โดยปกติเจ้าหน้าที่ด้านสุขอนามัยพืชได้มีแผนการสำรวจศัตรูพืชต่างถิ่นโดยใช้การสำรวจแบบทั่วไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบด้านควบคุมการรุกรานเข้ามาของศัตรูพืชต่างถิ่น แผนสำรวจนี้เรียกว่ามาตรการป้องกันทางชีวภาพ (biosecurity¹⁴ plans)

และจัดลำดับมาตรการป้องกันทางชีวภาพเป็นวิธีการดำเนินกิจกรรมในการวิเคราะห์ชนิดและจัดลำดับศัตรูพืชที่ร้ายแรงที่ถูกนำเข้ามาและตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ๆอาจเกิดโอกาสเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตสูง ซึ่งรวมทั้งวิธีการวางแผนการป้องกันเพื่อไม่ให้ศัตรูพืชต่างถิ่นเข้ามาทำความเสียหายต่ออุตสาหกรรมและการค้า มาตรการป้องกันทางชีวภาพนี้จะกำหนดขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่รัฐที่จะต้องปฏิบัติเมื่อมีการค้นพบศัตรูพืชต่างถิ่นชนิดใหม่ เพื่อลดโอกาสที่ศัตรูพืชอาจจะระบาดไปในแหล่งอื่น ขั้นตอนนี้รวมถึงวิธีการดำเนินการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต ดังนั้นในขณะที่มีการสำรวจอาจมีการกำจัดศัตรูพืชโดยสิ้นเชิงในเวลาเดียวกัน

5.4 ผู้ที่ดำเนินการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต

ผู้ดำเนินการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตนั้นได้แก่ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ อย่างไรก็ตามอาจดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ในประเทศออสเตรเลีย หน่วยงานด้านสุขอนามัยพืชของรัฐบาลกลางทำงานร่วมกับรัฐบาลในระดับรัฐ รัฐบาลในระดับรัฐต่างๆมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอารักขาพืช ในขณะที่การตรวจสอบการรุกรานเข้ามาของศัตรูพืชต่างถิ่นชนิดใหม่เป็นความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรของรัฐ เป็นต้น

ขั้นแรกของการตรวจค้นหาศัตรูพืชชนิดใหม่ที่รุกรานในพื้นที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการตั้งกฎเกณฑ์นี้จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการในการจัดการวางแผนและปฏิบัติงานในการสำรวจซึ่งต้องทำหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

- วางแผนและดำเนินการสำรวจ
- ขอบินอนุญาตตามกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปดำเนินการสำรวจและเก็บตัวอย่างศัตรูพืชในพื้นที่ได้

14 คำว่า “มาตรการป้องกันทางชีวภาพ (biosecurity)” ได้นำมาใช้ในกฎหมายการป้องกันทางชีวภาพ (1993) ของประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งกล่าวว่า “การปฏิบัติการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขจัดออกหรือทำลายทิ้งและการจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิตที่ไม่ต้องการ” แต่คำว่า “มาตรการป้องกันทางชีวภาพ” ไม่มีคำจำกัดความตาม 14 กฎหมาย ซึ่ง Penman (1998) ได้ให้ความหมายของคำนี้ว่า “การจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบการประสานความร่วมมือทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการต่างๆเพื่อเป้าหมายในการป้องกันการตั้งถิ่นฐานและการแพร่กระจายของสิ่งมีชีวิตต่างๆที่อาจเกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้คน

- กำหนดวิธีการที่ถูกสุขอนามัยและสุขอนามัยพีชที่ต้องปฏิบัติในระหว่างการสำรวจ
- เก็บข้อมูลต่างๆ

สิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการสำรวจต้องมีคือใบอนุญาตที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถเข้าไปในสถานที่เพื่อสำรวจศัตรูพืช บางครั้งอาจจำเป็นต้องทำปกปิดตามกฎการกักกันศัตรูพืชขณะทำการเคลื่อนย้ายของสินค้า ต้นตอต้นไม้ เครื่องจักรในฟาร์ม เป็นต้น เพราะการปฏิบัติการเหล่านี้โดยไม่มีระวังอาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของศัตรูพืชได้

ผู้จัดการที่ทำหน้าที่วางแผนและดำเนินการในการสำรวจนั้น ควรขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการจำแนกชนิดของศัตรูพืช เพื่อยืนยันความถูกต้องของชนิดศัตรูพืชให้กับเจ้าหน้าที่ในภาคสนาม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญศัตรูพืชนี้ยังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีววิทยาของศัตรูพืช ตลอดจนวิธีการแพร่ระบาดของศัตรูพืชได้อีกด้วย

5.5 การวางแผนการสำรวจ

ในกรณีที่ไม่ได้มีแผนดำเนินการของมาตรการป้องกันทางชีวภาพ หรือการรุกรานของศัตรูพืชต่างถิ่น ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่อธิบายในบทที่ 2 และ 7 โดยเพิ่มเติมข้อพิจารณาและพึงระวังต่างๆ

ขั้นตอนที่ 1 และ 2

ทำให้สมบูรณ์ในสองขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 3

ท่านต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับชีววิทยาของศัตรูพืชให้มากที่สุดที่จะทำได้ เพื่อช่วยทำให้ท่านสามารถระบุชี้แหล่งที่อาจมีการเข้าทำลายของศัตรูพืชได้ นอกจากนี้ควรทำการค้นหา/วิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดวิทยา การอยู่รอด อัตราการขยายพันธุ์ ช่วงชีวิต และอิทธิพลของปัจจัยทางสภาพแวดล้อมต่างๆ

ควรทำการประเมินถึงระยะเวลาที่ศัตรูพืชอาจเข้ามาในแหล่งหรือพื้นที่ก่อนที่จะมีการตรวจพบ ถึงแม้ว่าศัตรูพืชบางชนิดอาจเป็นพวกที่เคลื่อนที่ได้ช้า แต่ศัตรูพืชนั้นก็อาจสามารถเคลื่อนย้ายไปในแหล่งอื่นได้ ถ้าไม่มีการตรวจพบในระยะเริ่มแรก นอกจากนี้ศัตรูพืชบางชนิดอาจสามารถหลบหนีการตรวจพบได้เป็นเวลานานหลายปีก็เป็นได้

ดังนั้นท่านจึงควรพิจารณาอย่างละเอียดว่าศัตรูพืชสามารถแพร่กระจายได้อย่างไรบ้าง รายละเอียดดูในกรอบที่ 12

ขั้นตอนที่ 4 และ 5

ในขั้นตอนนี้ ท่านจะต้องวิเคราะห์ชนิดของพืชอาศัยทุกชนิดที่รู้จักพร้อมทั้งแหล่งที่อยู่ของพืชอาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชอาศัยที่พบใกล้กับแหล่งที่ตรวจพบศัตรูพืช การทำบัญชีรายชื่อของพืชอาศัยและสถานที่พบสามารถรวบรวมจากข้อมูลหลายแหล่งด้วยกัน เช่น บันทึกจากโรงงาน หน่วยงานของภาครัฐและส่วนบุคคล ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ ผู้บรรจุและผู้จำหน่ายผลไม้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม นักวิจัย และเจ้าของที่ดิน เป็นต้น นอกจากนี้ถ้ามีภาพถ่ายทางอากาศได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการระบุพื้นที่ที่มี

พืชอาศัยปลูกอย่างหนาแน่น เช่นพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิต และสำหรับพืชที่เพาะปลูกควรรบันทึกพันธุ์พืชที่มีความอ่อนแอต่อศัตรูพืชมากที่สุดด้วย

ควรรบันทึกชนิดพืชอาศัยชนิดอื่น ๆ รวมทั้งพืชพรรณ ต้นไม้ต่างๆที่เป็นพันธุ์อ่อนแอของท้องถิ่นทั้งในป่า สวนสาธารณะ สวน และพื้นที่อื่นๆที่ใกล้กับแหล่งที่ตรวจพบศัตรูพืชด้วย และพึงตระหนักว่าอาการของศัตรูพืชบางครั้งแอบแฝงไม่แสดงออกมาหรืออาจไม่แสดงอาการออกในพืชอาศัยที่มีความต้านทานไว้ เช่น เชื้อไวรัสสาเหตุโรคพืช อาจมีอาการแอบแฝงไม่แสดงออกบนพืชอาศัยและจะแสดงออกของโรคออกมาต่อเมื่อมีสภาพที่เหมาะสมหรือเมื่อเกิดการเข้าทำลายของเชื้อโรคอื่นๆเข้าร่วม

ขั้นตอนที่ 6

ปฏิบัติขั้นตอนนี้ให้สมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลของแผนการดำเนินงานของมาตรการป้องกันทางชีวภาพหรือการรุกรานของศัตรูพืชต่างถิ่นที่มีอยู่แล้ว

กรอบที่ 12 การแพร่กระจายของศัตรูพืชโดยการกระทำของมนุษย์และตามธรรมชาติ

การแพร่กระจายของศัตรูพืชโดยการกระทำของมนุษย์

สิ่งแรกที่คุณจัดการด้านการสำรวจศัตรูพืชจะต้องพิจารณา คือโอกาสที่ศัตรูพืชจะถูกเคลื่อนย้ายหรือแพร่กระจายจากโรงเรือนบรรจุต้นกล้าพืชจากเรือนเพาะชำและผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช สินค้าต่างๆเหล่านี้มีโอกาสอย่างมากที่จะทำให้เกิดการแพร่กระจายศัตรูพืชต่างถิ่นไปในระยะทางไกลๆและในหลายพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีของสถานที่ปลายทางที่มีการขนส่งสินค้าหรือลำไม้เป็นจำนวนมากนั้นจะต้องมีการบันทึกเป็นเอกสารข้อมูลของสินค้าไว้ทำให้ง่ายต่อการติดตามได้ แต่ถ้าเป็นร้านค้าขายปลีกสินค้านั้นไม่สามารถติดตามศัตรูพืชได้ง่าย

ข้อควรพิจารณาอื่นๆอีกดังนี้

- โอกาสที่ศัตรูพืชสามารถถูกเคลื่อนย้ายไปแหล่งอื่นรวมทั้งบ้านพัก โดยคนงานและอุปกรณ์ที่ใช้หรือไม่
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตใช้ร่วมกับผู้ผลิตอื่นหรือไม่
- กล่องบรรจุผลิตภัณฑ์และวัสดุบรรจุอื่น ๆ นำกลับมาใช้อีกหรือไม่
- ยานพาหนะอะไรบ้างที่มีโอกาสสัมผัสกับศัตรูพืชและใช้เดินทางไปไหนบ้าง
- ของเสียในทางการเกษตร เช่น มูลสัตว์ต่างๆถูกขจัดทิ้งอย่างไร
- ผลผลิตหรือส่วนของพืชที่ถูกศัตรูพืชเข้าทำลายนั้น เข้าไปในตลาดได้อย่างไร

การแพร่กระจายของศัตรูพืชโดยธรรมชาติ

ควรพิจารณา ดังนี้

- ศัตรูพืชเคลื่อนย้ายโดยกระแสลมหรือฝน

- ทิศทางของกระแสลมและสภาพของอากาศในพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร
- ศัตรูพืชสามารถเคลื่อนย้ายไปตามเส้นทางน้ำ แนวชลประทานหรือโดยการเกิดน้ำท่วม
- ระยะทางไกลเท่าไรที่ศัตรูพืชมีโอกาสที่จะแพร่กระจายโดยวิธีการต่างๆตามธรรมชาติเมื่อพิจารณาถึงสภาพอากาศในขณะนั้น วงจรชีวิตของศัตรูพืช ตลอดจนลักษณะการต่อสู้เพื่อการอยู่รอดของศัตรูพืช
- ศัตรูพืชมีพาหะนำไปโดยแมลง, ไร, เห็บ-รา, ไข่เดือนฝอย หรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
- มีพาหะของศัตรูพืชอยู่ในพื้นที่หรือไม่และถ้ามีอยู่ พาหะนั้นมีความหนาแน่นเท่าไร
- พาหะนั้นมีประสิทธิภาพอย่างไรในการถ่ายทอดหรือนำพาศัตรูพืช และศัตรูพืชนั้นสามารถเพิ่มจำนวนตัวเองในพาหะได้หรือไม่
- มีพาหะอื่นที่เป็นชนิดใกล้เคียงอยู่ในพื้นที่นั้นหรือไม่ ที่สามารถถ่ายทอดหรือนำพาศัตรูพืชได้
- มีผลไม้ที่ตกหล่นบนพื้นที่ที่สามารถเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของศัตรูพืชหรือไม่
- สำหรับเมล็ดของวัชพืชหรือเมล็ดของพืชที่เป็นกาฝากนั้นสามารถถูกเคลื่อนย้ายหรือแพร่กระจายโดยนกได้หรือไม่
- มีลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น ชายฝั่งทะเล ที่เป็นแนวกั้นและจำกัดขอบเขตการเข้ามาของศัตรูพืชหรือไม่

ขั้นตอนที่ 7 ถึง 9

การกำหนดแหล่งหรือสถานที่สำรวจนั้นส่วนใหญ่มักน่าจะเป็นแหล่งที่มีการเคลื่อนย้ายหรือนำพาศัตรูพืชและแพร่กระจายของพืชอาศัยโดยทางธรรมชาติ (ดูในขั้นตอนที่ 3 ถึง 5) ซึ่งแหล่งต่างๆเหล่านั้นควรจะรวมถึงจุดแพร่กระจายของพืชอาศัยต่างๆที่มีศัตรูพืชเข้าทำลายด้วย เช่น ผลผลิต หรือ ต้นตอ ที่อาจถูกนำไปค้าขายในตลาดได้

ท่านอาจต้องทำแบบสอบถาม อ่านรายละเอียดในกรอบที่ 13 ในเรื่องการใช้แบบสอบถามในการระบุชี้แหล่งที่ทำการสำรวจ ซึ่งรวมทั้งข้อมูลในการออกแบบแบบสอบถาม ทั้งนี้ในการสำรวจนั้นอาจจะต้องทำในทุกสถานที่ภายในพื้นที่ อำเภอ หรือแหล่งต่างๆที่มีชนิดพันธุ์ที่อ่อนแอต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืชอยู่ เช่น ในสวนผลไม้ เรือนเพาะชำ พื้นที่ธรรมชาติของพืชพรรณ บ้านพักอาศัย ที่ดินสาธารณะและการค้า เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 10

การวางแผนการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต ดูรายละเอียดตามขั้นตอนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 11

ถึงแม้ว่าไม่จำเป็นต้องใช้ค่าทางสถิติในการคำนวณหาจำนวนจุดเก็บตัวอย่าง แต่ท่านควรเลือกเก็บตัวอย่างในลักษณะที่มีค่าทางสถิติอยู่ด้วย เช่น การสุ่มจากตาราง/ช่องเล็กๆในกับดัก และควรเลือกสุ่มสำรวจในแหล่งใหม่ๆที่คิดว่าอาจไม่มีศัตรูพืชปรากฏอยู่ หรือสำรวจระหว่างจุดเก็บตัวอย่างเช่น บนวัชพืชตามข้างถนน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 12

ขั้นตอนนี้ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวันที่ที่ศัตรูพืชถูกสำรวจพบและการวางแผนในการจัดการการสำรวจศัตรูพืชรวดเร็วแค่ไหน

ขั้นตอนที่ 13 และ 14

ตัวอย่างที่เก็บควรมีรายละเอียดตามแบบ ISPM8 และควรส่งตัวอย่างให้เจ้าหน้าที่เพื่อยืนยันการจำแนกชนิดและบันทึกข้อมูลของศัตรูพืช คู่มือบทที่ 3

ขั้นตอนที่ 15 และ 16

ทำขั้นตอนดังกล่าวให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 17

ถึงแม้ว่าองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติมีสิทธิที่จะเข้าสำรวจศัตรูพืชในสถานที่ต่างๆได้ แต่อย่างไรก็ตามท่านควรติดต่อกับสถานที่ในท้องถิ่นขออนุญาตเข้าสำรวจด้วย เช่น สวนหรือไร่ของท้องถิ่นนั้นๆเป็นต้น

ขั้นตอนที่ 18

เป็นไปได้ยากที่จะมีเวลาสำหรับดำเนินการสำรวจนำร่องก่อนเพื่อหาศัตรูพืช นอกเสียจากมีการวางแผนและปฏิบัติการเตรียมการล่วงหน้าก่อนที่จะมีการตรวจพบศัตรูพืชเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 19

การสำรวจจบสมบูรณ์

กรอบที่ 13 การใช้แบบสอบถามเพื่อระบุแหล่งที่จะสำรวจ

องค์ประกอบที่สำคัญของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขตคือการวิเคราะห์ติดตามศัตรูพืชแบบเดินหน้าและย้อนกลับ เพื่อกำหนดหาแหล่งต้นกำเนิดที่แพร่ระบาดของศัตรูพืช รวมทั้งการระบุถึงโอกาสอื่นๆที่อาจช่วยในการแพร่กระจายของศัตรูพืชได้ เนื่องจากการอยู่ใกล้ชิดหรือสัมผัสกับสิ่งของที่มีศัตรูพืชเข้าทำลายด้วยการเคลื่อนย้ายวัสดุหรือผลไม้ที่ถูกศัตรูพืชเข้าทำลาย หรือโดยการใช้คนงานและวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน

การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวหรือโดยการแจกแบบสอบถามให้กับเจ้าของทรัพย์สินนั้นๆเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ที่ช่วยในการตัดสินใจและกำหนดว่ามีพืชอาศัยของศัตรูพืชอยู่ในพื้นที่นั้นหรือไม่ แบบสอบถามที่มีประโยชน์ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับการผลิต เจ้าของสถานที่ที่มีพืชอาศัยนั้นอยู่ และมีข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้สำหรับการสำรวจแบบเดินหน้าและย้อนกลับ รวมทั้งมีรายละเอียดของแหล่งที่มาของวัสดุปลูกพืช การเคลื่อนย้ายของอุปกรณ์เครื่องใช้และเจ้าหน้าที่และกิจกรรมการปฏิบัติในการเพาะขยายพันธุ์พืช เป็นต้น ซึ่งข้อมูลต่างๆเหล่านี้ท่านสามารถนำมาใช้ในการทำแผนการแสดงความเสี่ยงต่อศัตรูพืชในแต่ละพื้นที่นั้นๆ

ดูรายละเอียดในขั้นตอนที่ 4 บทที่ 2

แบบสอบถามมีประโยชน์มากในการตรวจพบแบบเดินหน้าและย้อนกลับถึงเมล็ดพันธุ์หรือรูปแบบอื่นๆที่ใช้ในการปลูกพืชที่สงสัยว่าอาจเป็นแหล่งของศัตรูพืชได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าท่านสามารถมีรายงานที่สามารถพิสูจน์ได้ถึงกรณีศัตรูพืชนั้นๆอยู่ อย่างไรก็ตามแบบสอบถามไม่สามารถเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบแบบเดินหน้าและย้อนกลับในศัตรูพืชที่ติดมากับกระแสมหรือบินเข้ามาได้ ถ้ามีศัตรูพืชใหม่เข้ามาที่เกี่ยวข้องกับการซื้อเมล็ดพันธุ์หรือวัสดุในการปลูกพืชจำเป็นต้องไปที่ร้านจำหน่ายและสำรวจแบบสอบถามเพื่อหาแหล่งกำเนิดของวัสดุที่ใช้ปลูกพืชนั้น และระบุชี้แหล่งหรือสถานที่วัสดุปลูกพืชและศัตรูพืชอาจมีการแพร่กระจายออกไป นอกจากนี้แบบสอบถามชุดเดียวกันนั้นควรนำมาใช้กับเกษตรกรผู้ขายเมล็ดพันธุ์พืช เจ้าของเรือนเพาะกล้าไม้ด้วย

การออกแบบสอบถาม

คำถามที่ควรมีในแบบสอบถามได้แก่

- แหล่งที่มาของวัสดุปลูกพืชต่างๆ
- จุดหมายปลายทางที่พืชและผลผลิตจากพืชถูกเคลื่อนย้ายมาจากเจ้าของ ซึ่งอาจเป็น ฟาร์ม สวน ผลไม้ หรือเรือนเพาะกล้าไม้
- สถานที่ตั้งของแหล่งผลิตที่อาจใช้อุปกรณ์ร่วมกัน หรือมีการเคลื่อนย้ายคนงานจากแหล่งผลิตหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่งได้ เช่น การเก็บเกี่ยวผลไม้และผักต่างๆ เป็นต้น
- แปลงหรือแหล่งผลิตที่ติดต่อกันกับเจ้าของที่ตรวจสอบพบว่ามีศัตรูพืชอยู่
- การเคลื่อนย้ายของผู้เลี้ยงผึ้ง (ถ้ามี)
- การเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวในแหล่งผลิต
- สภาพภูมิอากาศหรือปรากฏการณ์ต่างๆของอากาศที่อาจเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานและแพร่กระจายของศัตรูพืช
- ควรสอบถามบุคคลเกี่ยวกับการเดินทางด้วย โดยเฉพาะการเดินทางระหว่างประเทศที่อาจนำเอาศัตรูพืชกลับมาได้เช่นกัน มีหลักฐานปรากฏในรายงานถึงการนำเข้ามาของโรคราสนิม (rust), โรคมะมาดำ (smut) และโรคราก่อนในข้าวไรย์ (ergot) ที่ติดเข้ามากับเสื้อผ้าของผู้เดินทางกลับมาในพื้นที่

ถ้าการตอบแบบสอบถามจะต้องป้อนข้อมูลเข้าในฐานข้อมูลหรือของคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นการประหยัดเวลาควรออกแบบแบบสอบถามให้ตรงกับวิธีการที่จะป้อนข้อมูลในฐานข้อมูลนั้นๆ ดูในขั้นตอนที่ 15 บทที่ 2

เมื่อได้ผลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กับคนงาน เจ้าของพื้นที่ เป็นต้น แล้วสามารถนำมาใช้ในการระบุชี้แหล่งหรือสถานที่อื่นๆอีกที่ต้องสำรวจอีกได้

ขั้นตอนที่ 20

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสำรวจนี้คือการระบุชี้ว่าสถานที่ไหนมีศัตรูพืชแพร่ระบาดเข้ามา และการทำแผนที่ของการแพร่กระจายของศัตรูพืชนั้นมีประโยชน์เช่นกัน

ขั้นตอนที่ 21

จบสมบูรณ์ในขั้นตอนนี้

5.6 กรณีศึกษาของการสำรวจแบบกำหนดขอบเขต

ตัวอย่างของกรณีศึกษาในเรื่องอยู่ในบทที่ 8 ดังนี้

- **กรณีศึกษา T** : การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตของโรคไวรัสจุดวงแหวนในมะละกอ
- **กรณีศึกษา U** : การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตของโรคกรีนนิ่งของส้ม และแมลงพาหะเพลี้ยไก่อไฟในป่าปืวนิวซีแลนด์
- **กรณีศึกษา V** : การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตของหนอนผีเสื้อแถบแดงเจาะผลมะม่วงในรัฐควีนส์แลนด์ตอนเหนือ
- **กรณีศึกษา W** : การสำรวจแบบกำหนดขอบเขตของแมลงวันผลไม้ควีนส์แลนด์ในราโรทองก้าที่เกาะคุก

เอกสารอ้างอิง

Penman, D.R. 1998. Managing a leaky border: towards a biosecurity research strategy. Wellington, New Zealand, Ministry of Research, Science and Technology, 61p.

บทที่ 6

การสำรวจ ศัตรูพืชแบบทั่วไป

ISPM6 ได้กำหนดความต้องการสำหรับ “การสำรวจศัตรูพืชแบบทั่วไป” คำนี้รวมกิจกรรม 2 อย่างด้วยกัน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช และการติดต่อสื่อสารอย่างชัดเจนระหว่างองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติและบุคคลอื่น ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช

6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช

ISPM6 กล่าวถึงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในขั้นตอนที่ 3 ของบทที่ 2 (ดูในหัวข้อ 2.4.1) ข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชควรมาจากแหล่งข้อมูลหลายแห่งที่สามารถตรวจสอบได้ ข้อมูลควรสามารถเก็บรักษาและเรียกดูได้อีก แหล่งข้อมูลของศัตรูพืชที่สามารถตรวจสอบได้ มีอยู่ในขั้นตอนที่ 3 ของบทที่ 2 (ดูในหัวข้อ 2.4.2)

ISPM6 กล่าวถึงว่าข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช สามารถนำมาใช้เพื่อ :

- สนับสนุนองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติในการประกาศเขตปลอดจากศัตรูพืช
- ช่วยในการตรวจสอบการเริ่มระบาดของศัตรูพืชชนิดใหม่
- รายงานต่อองค์กรอื่นๆ เช่น RPPOs และ FAO
- บันทึกรายชื่อของพืชอาศัย รายชื่อศัตรูพืชของสินค้าเกษตร ตลอดจนการแพร่กระจายของศัตรูพืช

นอกจากนี้ข้อมูลของศัตรูพืชสามารถนำมาใช้ในการวางแผนในการสำรวจศัตรูพืชแบบเฉพาะชนิด ดังอธิบายไว้ในบทที่ 2 หรือ อาจเป็นข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเขียนเป็นรายงานเกี่ยวกับสภาพของศัตรูพืชในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้สำหรับวัตถุประสงค์อื่นๆได้เช่นกัน และถ้าข้อมูลศัตรูพืชดังกล่าวไม่เพียงพอตามความต้องการ การสำรวจแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับศัตรูพืชนั้น สามารถดำเนินการได้

กระบวนการที่รวบรวมเอาข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับศัตรูพืชนี้มีความจำเป็นต่อการทำบัญชีรายชื่อของศัตรูพืชเป้าหมายด้วยเช่นกัน ดูในกรอบที่ 14 การทำบัญชีรายชื่อศัตรูพืชเป้าหมายที่หน้าถัดไป

กรอบที่ 14 การทำบัญชีรายชื่อศัตรูพืชเป้าหมาย

บัญชีศัตรูพืช (pest list) เป็นการรวบรวมรายชื่อของศัตรูพืชที่พบในแต่ละพื้นที่ ส่วนบัญชีศัตรูพืชเป้าหมายคือการรวบรวมรายชื่อของศัตรูพืชในประเทศใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีผลเสียหายทางเศรษฐกิจเมื่อมีการระบาดเข้ามาในพื้นที่นั้น

รายชื่อศัตรูพืชเป้าหมายได้จากการระบุชนิดของศัตรูพืชและประเมินความเสี่ยงของศัตรูพืชแต่ละชนิด

ถ้ามีการรวบรวมรายชื่อชนิดของศัตรูพืชเป้าหมายเพื่อการนำเสนอการเข้าสู่ตลาด รายชื่อจะจำกัดเฉพาะชนิดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ต้องการนำเข้าสู่ตลาด ถ้าต้องการรวบรวมรายชื่อของศัตรูพืชก็กักกันต้องมีการรวบรวมรายชื่อศัตรูพืชต่างถิ่นจากทุกแหล่งรวมทั้งจากประเทศต่างๆที่ผู้คนและสินค้าเดินทางเข้ามาถึงด้วย

ควรมีการรวบรวมข้อมูลและระบุชนิดของศัตรูพืชที่เกี่ยวข้องกับชนิดของพืชอาศัยและพื้นที่ใกล้เคียง ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนเหล่านี้ในหัวข้อ 3.1

การประเมินความเสี่ยงต่อการระบาดของศัตรูพืชจากบัญชีรายชื่อของศัตรูพืช

วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อประเมินความเสี่ยงของศัตรูพืชแต่ละชนิดโดยใช้หลักการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่ศัตรูพืชจะเข้ามาในพื้นที่ เพื่อตั้งถิ่นฐานและแพร่กระจายต่อไปในพื้นที่ใกล้เคียง ระดับความเสี่ยงที่ประเมินได้สามารถให้เป็นตัวเลข หรือ เป็นระดับ (เช่น จาก 1 ถึง 5 หรือจากระดับต่ำ กลาง หรือสูง เป็นต้น) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจว่าศัตรูพืชชนิดไหนที่เข้ามาจะมีลำดับความเสี่ยงสูงต่ำอย่างไร และจัดทำอยู่ในบัญชีรายชื่อศัตรูพืชเป้าหมาย

คำแนะนำของกระบวนการประเมินความเสี่ยงของศัตรูพืช มีรายละเอียดอยู่ใน ISPM11 การวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืชเพื่อการกักกันศัตรูพืช

6.2 การติดต่อสื่อสารกับองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ (NPPOs)

ควรมีการกระตุ้นให้เกิดการติดต่อสื่อสารจากแหล่งต่างๆเพื่อส่งข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชให้กับองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ ควรมีการกระตุ้นให้มีการรายงานข้อมูลศัตรูพืชโดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่

- การบังคับโดยทางกฎหมาย (สำหรับองค์กรของรัฐทั่วไป หรือหน่วยงานที่เฉพาะเจาะจง)
- เป็นข้อตกลงระหว่างองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ใช้ในการติดต่อส่วนบุคคลเพื่อใช้เป็นช่องทางในการขยายการติดต่อสื่อสารกับองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ

- โปรแกรมการศึกษาของรัฐที่กระตุ้นให้เกิดการตระหนักและให้ความรู้กับสาธารณะชน นอกจากนี้วิธีการที่พบว่าได้ผลสำเร็จอย่างดี ในการติดต่อแจ้งข่าวสารได้แก่ การให้บริการฟรีในการตรวจวิเคราะห์ชนิดของศัตรูพืช¹⁵ ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งตัวอย่างมาให้ตรวจวิเคราะห์ทำให้ได้ตัวอย่างศัตรูพืชที่แปลกๆเข้ามาได้ด้วย

6.3 การรณรงค์ให้เกิดการตระหนักเกี่ยวกับศัตรูพืช

การรณรงค์ให้เกิดการพึงระวังศัตรูพืชนั้น โดยส่วนมากเป็นการแจ้งเตือนให้เกษตรกรและสาธารณชนตรวจสอบถึงศัตรูพืชชนิดใหม่ที่อาจเข้ามาในพื้นที่ หรืออาจเป็นการเพิ่มปริมาณของศัตรูพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ หรือวิธีการเกษตรกรรม การพึงระวังเกี่ยวกับศัตรูพืชนั้นมี 2 แนวทางหลัก ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชเป้าหมาย และการแจ้งให้สาธารณชนทราบว่าสามารถช่วยทางการได้อย่างไร

6.3.1 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช

การให้ข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การผลิตเป็นคู่มือต่างๆ และการประกาศต่อสาธารณะ

6.3.1.1 การเตรียมคู่มือต่างๆ

การสร้างให้เกิดการพึงระวังหรือเตือนภัย (pest alert) เกี่ยวกับศัตรูพืช โดยการจัดทำและเผยแพร่คู่มือ หรือแผ่นพับต่างๆ รวมทั้งโปสเตอร์ ไปสการ์ด ไปสเตอร์ ปฏิทิน ที่ค้นหนังสือ และข่าวสารเอกสารต่างๆเหล่านี้ควรเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้อ่านมีผลให้ผู้อ่านสามารถรู้จักชนิดศัตรูพืชและอาการที่แสดงออก

ดังนั้นในเอกสารคู่มือควรมีข้อมูลดังนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อศัตรูพืชและความสำคัญ
  - รายละเอียดเกี่ยวกับศัตรูพืชและ/หรือ อาการที่แสดง
  - รูปถ่ายสีของศัตรูพืชและ/หรือ อาการ
  - รายละเอียดของพืชอาศัย หรือสภาพแวดล้อมที่สามารถพบศัตรูพืชนั้นได้
  - เวลาที่เหมาะสมที่สามารถพบเห็นศัตรูพืชได้ง่าย ตัวอย่างเช่น ฤดูกาล หรือ ระยะเวลาเจริญเติบโตของพืชอาศัย
  - บุคคลที่เตรียมเอกสารคู่มือนี้เป็นใครและวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ดังกล่าว
- นอกจากนี้ในเอกสารคู่มือ ควรมีรูปแบบดังนี้
- เป็นเอกสารที่ง่ายต่อการอ่านและการเข้าใจ
  - เป็นเอกสารที่ดึงดูดความสนใจต่อผู้อ่าน

15 จัดทำโดย NAQS ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผสมผสานในการป้องกันศัตรูพืชต่างถิ่นที่เข้ามาที่บริเวณตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย

- ข้อมูลที่แสดงควรเป็นหน้าเดียว – อาจเป็นข้อความหน้าเดียวหรือสองหน้า ต่อ หนึ่งแผ่น แต่ถ้าท่านเตรียมเอกสารเป็นไฟล์ในคอมพิวเตอร์ (เช่น ทางอินเทอร์เน็ต) ซึ่งผู้อ่านโดยมากมักพิมพ์ออกมาเป็นแบบ ขาว – ดำ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อข้อมูลที่ท่านนำเสนอได้ ดังนั้นจึงควรพิมพ์ออกมาตรวจสอบดูก่อนและปรับปรุงแก้ไขตามที่ต้องการ

6.3.1.2 การเตือนภัยเกี่ยวกับศัตรูพืช

การเตือนภัยเกี่ยวกับศัตรูพืชสามารถทำได้ดังนี้ : แนะนำ (สถานการณ์ต่างๆที่สามารถพบศัตรูพืชได้) การวิเคราะห์ชนิดศัตรูพืช ชีววิทยาของศัตรูพืช การแพร่กระจายของพืชอาศัย อาการที่แสดงบนพืชอาศัย แหล่งที่หาข้อมูลเพิ่มเติม และวิธีการรายงานเมื่อพบเห็นศัตรูพืช มีตัวอย่างมากมายเกี่ยวกับการเตือนภัยศัตรูพืชที่สามารถค้นหาได้ในอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง : SPC

ตัวอย่างเกี่ยวกับการเตือนการศัตรูพืชที่จัดทำโดย SPC ดูในเว็บไซต์ <http://www.spc.int/pps/pest_alerts.htm>

6.3.1.3 Booklets

แผ่นพับที่บรรยายเกี่ยวกับศัตรูพืชชนิดต่างๆ โดยทั่วไปเอกสารนี้มีขนาดเล็ก (เช่น มีหน้าขนาด 11× 15 ซม.) ทำด้วยกระดาษอาร์ตที่กันน้ำได้ รวบรวมเป็นเล่มเล็กโดยใส่ในห่วงทางสันด้านบนของแผ่น สามารถเก็บไว้ในกล่องหรือนำรถยนต์หรือพกพาได้สะดวก ในหน้าที่แสดงศัตรูพืชแต่ละชนิด ควรแสดงเป็นรูปสีของศัตรูพืชนั้นและ/หรือ อาการที่แสดง รวมทั้งรายละเอียดสั้นๆเกี่ยวกับชื่อศัตรูพืช รูปร่างลักษณะ พืชอาศัย เขตแพร่กระจายที่รู้แน่ชัด ศักยภาพของผลกระทบและข้อมูลที่มีประโยชน์อื่นๆที่ทำให้เกิดความสับสนกับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆได้

ตัวอย่าง : WEEDeck

WEEDeck เป็นเว็บไซต์ที่แสดงตัวอย่างของวัชพืชเป้าหมายต่างถิ่นที่เข้ามาในออสเตรเลีย <http://www.weeds.org.au/weedec.html> พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างรายละเอียดของวัชพืชในเว็บไซต์ของผู้ผลิตใน <<http://www.sainty.com.au/weedecpg1/weedecpg1.html>>

ตัวอย่าง : ไม้และป่าไม้ : คู่มือศัตรูพืชและโรคพืชต่างถิ่น

คู่มือเกี่ยวกับศัตรูพืชป่าไม้ของออสเตรเลียนี้สามารถดาวน์โหลดฟรีได้จากเว็บไซต์กักกันพืชของออสเตรเลียที่ < <http://www.aqis.gov.au> > โดยเลือกที่ ‘Publications’ และเลือก ‘Timber — a field guide to exotic pests and diseases’

6.3.1.4 การแจ้งประกาศให้สาธารณชนทราบ

กิจกรรมต่างๆที่เป็นการแจ้งประกาศให้พึงระวังเกี่ยวกับศัตรูพืชมีหลายอย่าง ได้แก่ การจัดสัมมนา การจัดประชุมพูดคุยในกลุ่มเล็กๆของท้องถิ่น การตีพิมพ์ประกาศที่แหล่งชุมชนในท้องถิ่น การตีพิมพ์ตามข้างทาง การประกาศทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือ การลงข่าวในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ถ้าหน่วยงานท่านมีเว็บไซต์ควรทำเป็นแผ่นประกาศแจ้งข่าวและเตือนการระวังศัตรูพืชทางเว็บไซต์ด้วยซึ่งเป็นการสะดวกที่ทุกคนสามารถเข้ามาตรวจดูได้ทางอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรณรงค์แจ้งข่าวสารก็มีความสำคัญเช่นกัน รายละเอียดในเรื่องเวลานี้จะมีตัวอย่างในเรื่องการกำจัดทำลายวัชพืชสยามต่างถิ่น (*Chromolaena odorata*) ที่เข้ามาในรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย

ตัวอย่าง : การแข่งขันในระดับโรงเรียน ‘เจ้าชายน้อยผู้ปราบวัชพืช’

ศูนย์ความร่วมมือการวิจัย (The Cooperative Research Centre, CRC) สำหรับการจัดการวัชพืชของประเทศออสเตรเลีย ได้จัดโปรแกรมการศึกษาโดยให้มีการแข่งขันทำโครงการในการจัดการวัชพืชในระดับโรงเรียน โดยผู้ชนะจะได้รับเงินรางวัล \$ AU 1000 ซึ่ง CRC จะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมให้ทำเกี่ยวกับวัชพืช นักเรียนจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติการโดยมีการเขียนรายงาน ภายใต้อำนาจแนะนำของครู รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้สามารถดูได้จากเว็บไซต์ <http://www.weeds.crc.org.au/education_training/school_resources.html>

ตัวอย่าง : การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของชุมชนในการรณรงค์กำจัดทำลายวัชพืชสยาม

มาตรการการกักกันศัตรูพืชของออสเตรเลียตอนเหนือ (The Northern Australia Quarantine Strategy, NAQS) ได้ทำการรณรงค์ให้ชุมชนพึงระวังเกี่ยวกับศัตรูพืชที่กักกันของประเทศซึ่งมาตรการที่นำมาใช้นั้นมีหลายวิธีการ เช่น การพูดคุยและสาธิตเกี่ยวกับศัตรูพืชให้แก่ นักเรียนในโรงเรียน เจ้าของที่ดินที่เพาะปลูกพืช และกลุ่มที่สนใจอื่นๆ (เช่น กลุ่มผู้นักอนุรักษ์ต่างๆ) การเขียนบทความผ่านสื่อต่างๆเช่น วิทยุท้องถิ่น การจัดทำและเผยแพร่สื่อวัสดุต่างๆ เช่น ข่าวสาร booklet และปฏิทิน ตลอดจนการรณรงค์ให้เจ้าของที่ดินที่เพาะปลูกพืช เจ้าหน้าที่ต่างๆของรัฐ ส่งตัวอย่างศัตรูพืชและวัชพืชที่ไม่รู้จักมาทำการวิเคราะห์จำแนก

หาชื่อชนิด

การรณรงค์ให้ชุมชนมีความพึงระวังเกี่ยวกับศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพจะช่วยทำให้ทราบถึงพื้นที่และแผนที่การแพร่กระจายของวัชพืชได้ ซึ่งที่ได้ผลได้แก่ การรณรงค์ให้ชุมชนทราบถึงการจัดทำลายวัชพืชสยามที่เป็นวัชพืชต่างถิ่น ของรัฐควีนส์แลนด์ โดย Queensland Department of Natural Resources and Mines ที่ทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงวัชพืชสยามต่างถิ่นนี้ในช่วงที่เหมาะสม คือ เป็นช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงออกดอกของวัชพืชนี้ที่เป็นระยะที่สามารถสังเกตเห็นความแตกต่างและแยกแยะวัชพืชชนิดนี้ได้ หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ลงรูปของวัชพืชนี้ในระยะออกดอกซึ่งถ้าใครพบเห็นให้แจ้งด้วย และผลของการรณรงค์เรื่องนี้ได้อย่างถูกต้องและเข้มแข็ง ทำให้ชุมชนได้รายงานและแจ้งข่าวคราวแห่งระบาคใหม่ของวัชพืชนี้เพิ่มเติมขึ้นอีก 4 แห่งด้วยกัน ดังนั้นวิธีการรณรงค์ควรพึงระวังเกี่ยวกับศัตรูพืชกับชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จของการจัดทำลายศัตรูพืชที่ระบาคเข้ามาได้

การใช้สื่อทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ลงรูปภาพของวัชพืชสยามในช่วงเวลาที่วัชพืชออกดอกที่วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่ช่วยในการพบแหล่งระบาคใหม่ของวัชพืชได้ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการใช้สื่อทางโทรทัศน์ที่เป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศัตรูพืช แต่มีข้อจำกัดคือมีราคาแพงทำให้บางครั้งไม่สามารถใช้ได้เสมอ ยกเว้นแต่ได้รับการสนับสนุนฟรีโดยไม่มีค่าใช้จ่ายหรือเสียแต่เพียงเล็กน้อย เช่นในกรณีของรัฐควีนส์แลนด์ใช้ในการรณรงค์จัดวัชพืชสยาม เป็นต้น การใช้สื่ออย่างอื่น เช่น โปสเตอร์ รูปภาพ การนำเสนอโดยการใส่สไลด์ ตัวอย่างจริง ตลอดจนตัวอย่างอัดแห้งเคลือบพลาสติก ของวัชพืช ก็สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์ให้ชุมชนทราบได้เช่นกัน นอกจากนี้ NAQS ได้จัดทำปฏิทินประจำปีโดยแสดงวัชพืชในระยะออกดอกที่พบในแต่ละเดือนออกเผยแพร่ด้วย อย่างไรก็ตามในทุกกรณีที่รณรงค์ให้ชุมชนทราบควรจะแจ้งให้ทราบด้วยว่าเมื่อเขาพบเห็นวัชพืชแล้วเขาควรติดต่อแจ้งให้ใครทราบด้วย

6.3.2 กลุ่มบุคคลเป้าหมาย

กลุ่มบุคคลที่โดยปกติเกี่ยวข้องกับพืชที่ปลูกหรือพื้นที่เป้าหมาย เช่น เกษตรกร เจ้าของฟาร์มเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เจ้าหน้าที่ฝ่ายไร่ ตลอดจนกลุ่มบุคคลของชุมชนต่างๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะสังเกตเห็นศัตรูพืชชนิดใหม่ หรือความผิดปกติต่างๆที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้กลุ่มบุคคลอื่นๆทั่วไป ตลอดจนนักอนุรักษ์ธรรมชาติและนักอรักรักษาสามารถช่วยในการให้ข้อมูลพื้นที่แพร่กระจายแหล่งใหม่ของศัตรูพืชและชนิดของศัตรูพืชได้ โครงการที่จัดตั้งขึ้นควรมีนักเรียน บุคลากรจากโรงเรียนและจากมหาวิทยาลัยต่างๆที่มีความรู้เรื่องแมลงและโรคพืชเข้าร่วมด้วย เพื่อช่วยในการสืบหาศัตรูพืชต่างๆได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นด้านศัตรูพืชและเจ้าหน้าที่ดูแลสวนและเรือนเพาะชำกล้าไม้ต่างๆเป็นผู้มีประโยชน์และความสำคัญในการช่วยรายงานถึงศัตรูพืชชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นได้

อนึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องระบุชี้และส่งข่าวให้กลุ่มบุคคลที่กำลังดำเนินการสำรวจติดตามศัตรูพืช หรือมีโปรแกรมในการจัดการศัตรูพืชให้ทราบว่ากำลังมีการสำรวจ ศัตรูพืชเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นด้วย

ตัวอย่าง : ไม้และป่าไม้ : คู่มือศัตรูพืชและโรคพืชต่างถิ่น

คู่มือนี้ (ดูที่หน้า 122) สำหรับกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่ทำงานเกี่ยวข้องกับไม้ได้แก่ คนงานที่ท่าเรือ คนงานในโกดัง ผู้ขนส่งไม้ คนงานเกี่ยวกับท่อนไม้ คนงานในป่าไม้และเจ้าหน้าที่ด้านป่าไม้

6.3.3 เครือข่ายการรายงาน – กลุ่มบุคคลสามารถรายงาน ศัตรูพืชได้อย่างไร

เมื่อท่านได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชให้กับกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่จะช่วยท่านในการค้นหาศัตรูพืชแล้ว ท่านจะต้องมีวิธีการที่ให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้น สามารถรายงานให้ท่านทราบและรวมทั้งระบบที่จะใช้ในการติดตามศัตรูพืชด้วย ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการรายงานนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การบริการหมายเลขสายโทรศัพท์ฟรี พิมพ์ส่งข้อความไปที่ฐานเก็บข้อมูลกลาง รวมทั้งการให้หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อโดยตรง หมายเลขโทรสาร และอีเมลล์ของเจ้าหน้าที่ด้านอารักขาพืชในเอกสารที่แจก เป็นต้น

ตัวอย่าง : ระบบ Pestex ในการเตือนภัยล่วงหน้าของศัตรูพืชในข้าวโพด

กรมวิชาการเกษตรของประเทศฟิลิปปินส์ได้จัดทำระบบในการสำรวจ ศัตรูพืชสำหรับข้าวโพดขึ้นเรียกว่า “Pestex” เพื่อช่วยในการป้องกันการระบาดและลดความเสียหายทางเศรษฐกิจของศัตรูพืช วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการเตือนภัยล่วงหน้าโดย Pestex คือการสร้างเครือข่ายเกษตรกรในการสำรวจ ศัตรูพืชเพื่อช่วยในการกำหนดสถานะภาพของศัตรูพืช ข้อมูลในการพยากรณ์และการตัดสินใจในการกำหนดวิธีการจัดการศัตรูพืช ซึ่งทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เกษตรทำการรายงานข้อมูลศัตรูพืชที่พบทางโทรศัพท์มือถือเข้าไปยังศูนย์กลาง ข้อมูลดังกล่าวจะถูกเก็บในฐานข้อมูล จากนั้นเจ้าหน้าที่เกษตรจะเข้าสำรวจดูศัตรูพืชในพื้นที่ที่ได้รับรายงานหรือเก็บสุ่มตัวอย่างศัตรูพืชในพื้นที่ดังกล่าว จากนั้นจัดทำแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมกับศัตรูพืชนั้นๆ

ตัวอย่าง: โทรศัพท์สายด่วนสำหรับการรายงานศัตรูพืช

โทรศัพท์สายด่วนสำหรับรายงานศัตรูพืชต่างถิ่นที่เข้ามาเป็นบริการโทรศัพท์ฟรีสำหรับสมาชิกของฝ่ายผลิตพืชและสุขอนามัยพืชที่ใช้สำหรับรายงานเกี่ยวกับศัตรูพืชต่างถิ่นที่สงสัยว่าถูกนำเข้ามาโดยอุบัติเหตุ สายด่วนนี้บริการในช่วงเวลาปฏิบัติงานปกติ ผู้ที่โทรเข้ามาจะสามารถติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและความรู้เกี่ยวกับศัตรูพืชที่สามารถให้คำแนะนำในการจัดการเกี่ยวกับศัตรูพืชนั้นๆได้

บริการสายด่วนนี้ทางกรมวิชาการเกษตร รัฐบาลออสเตรเลียให้การสนับสนุนและรณรงค์เผยแพร่หมายเลขสายด่วนทางเอกสารแผ่นพับ ใบปลิวต่างๆที่ผลิตขึ้น ข้อมูลเพิ่มเติมสามารถค้นหาได้จาก <<http://www.outbreak.gov.au>>

ตัวอย่าง : การคุ้มครองเมล็ดธัญพืช

กรมวิชาการของออสเตรเลียตะวันตกได้จัดโปรแกรมที่เรียกว่า การคุ้มครองเมล็ดธัญพืชขึ้น เพื่อใช้สำหรับการสำรวจ ศัตรูพืชที่เป็นอันตรายต่อเมล็ดธัญพืชต่างๆทั้งแบบเฉพาะเจาะจงและแบบทั่วไป โปรแกรมนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับผู้ปลูกและผู้ประกอบการค้าสินค้าเกษตรที่ร่วมกันทำกิจกรรมในการรายงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของรัฐบาลออสเตรเลียตะวันตก โปรแกรมนี้ยังให้ข้อมูล เกี่ยวกับการแพร่กระจายของศัตรูพืชต่างถิ่นต่อธัญพืช และ เครื่องมือในการเก็บตัวอย่างเพื่อสนับสนุนให้ผู้ ปลูกและผู้ประกอบการค้าให้ความร่วมมือในการส่งตัวอย่างที่สงสัยว่าอาจเป็นศัตรูพืชต่างถิ่นสามารถค้นหา ข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก <<http://www.agric.wa.gov.au>> เลือก ‘พืช (Crops)’ ภายใต้รายการ ‘การคุ้มครองเมล็ด ธัญพืช (GrainGuard)’

บทที่ 7

ขั้นตอนที่ 21 การเขียนรายงานผล

7.1 ท่านควรรายงานผลให้ใคร

ถ้าท่านได้รับเงินทุนสนับสนุนในการสำรวจ ท่านต้องส่งรายงานผลการสำรวจให้กับแหล่งทุนที่ให้ทุนนั้น และถ้าการสำรวจเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการค้า ท่านควรส่งรายงานผลการสำรวจให้กับองค์กร อารักขาพืชแห่งชาติด้วย ถ้าท่านเป็นตัวแทน/เจ้าหน้าที่ขององค์กรอารักขาพืช ท่านต้องส่งรายงานการสำรวจให้กับผู้ที่มีอำนาจและรับผิดชอบในเรื่องการตรวจสอบศัตรูพืชสำหรับการค้าสินค้า ซึ่งข้อมูลเพิ่มเติมอยู่ใน หัวข้อ 7.7 และ 7.8 และถ้าท่านอยู่ในสถาบันการศึกษา ท่านต้องส่งรายงานการสำรวจให้กับหัวหน้าภาควิชา หรืออาจส่งผลลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

7.2 การเขียนสรุปผล

การเขียนสรุปผลรายงานแบบง่ายๆเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับใช้เป็นข้อมูลภายหลังให้กับ บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจนั้น ซึ่งรวมทั้งสมาชิกในทีมสำรวจ เกษตรกรในพื้นที่ ผู้นำทางและผู้นำ ชุมชน การเขียนสรุปผลนี้จะต้องมีคำขอบคุณ บุคคลต่างๆผู้ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการสำรวจ ข้อนี้มีความสำคัญมากโดยเฉพาะ เมื่อท่านต้องการกลับไปสำรวจติดตามศัตรูพืชในที่แหล่งที่เคยดำเนินมา แล้ว

การสรุปผลรายงานเพื่อแจกให้กับบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องในการสำรวจนั้น สามารถเขียนแบบสรุป และง่ายกว่าการเขียนรายงานแบบฉบับสมบูรณ์ โดยอาจทำแบบง่ายๆเป็นแค่รูปแบบใบปลิว หรือ แผ่นพับ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดมากมายแต่ควรแสดงด้วย รูปภาพ และ มีเรื่องราวเล็กๆน้อยๆ เป็นต้น

แผ่นพับ ควรประกอบด้วย ดังนี้

- ชื่อหัวเรื่องในการสำรวจ และชื่อสมาชิกของทีม
- วัตถุประสงค์ของการสำรวจ รวมทั้งศัตรูพืช พืชอาศัย และแหล่งที่ตั้งเป้าหมาย และทำไมต้องทำ การสำรวจ
- พบอะไรในการสำรวจ
- เมื่อบุคคลต่างๆได้อ่านรายงานในแผ่นพับแล้วมีความหมายอย่างไร

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแผ่นพับและเอกสารวิชาการนี้ได้กล่าวไว้ในบทที่ 6

7.3 การลงข่าวทางหนังสือพิมพ์

การเขียนลงข่าวทางหนังสือพิมพ์นั้นต้องการเพียงแค่บทสรุปสั้นๆของเรื่องเท่านั้น ซึ่งถ้าหากท่านต้องการลงข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ทางด้านประชาสัมพันธ์ ซึ่งเข้าใจถึงรูปแบบโครงสร้างและเนื้อหาที่เหมาะสมในการเขียนลงข่าวในหนังสือพิมพ์ตลอดจนวิธีการเผยแพร่ของข้อมูลในบางหน่วยงาน เช่น SPC มีข้อมูลที่น่ามาลงในข่าวหนังสือพิมพ์โดยเข้าที่เว็บไซต์ <<http://www.spc.org.nc/>> และเลือกในการรายการ 'Press releases'

7.4 บทความในจดหมายข่าว

บทความในจดหมายข่าวเป็นการเสนอข้อมูลข่าวสารปัจจุบันที่เกี่ยวกับสวน/ไร่นา ใช้กับเฉพาะกลุ่มบุคคล ตัวอย่างเช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ รูปแบบและเนื้อหาของบทความที่เสนอในจดหมายข่าวนั้นอาจแตกต่างกันตามแหล่งของจดหมายข่าวมีทั้งแบบเป็นบทสรุปง่ายๆและมีที่อยู่ให้สามารถติดต่อเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรืออาจเป็นแบบที่ต้องการรายละเอียดมากคล้ายกับการเขียนเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารก็ได้

7.5 การเขียนรายงานเบื้องต้น

การเขียนรายงานเบื้องต้นนั้นเป็นการรวบรวมข้อมูลตามแต่ละขั้นตอนในแผนการสำรวจที่ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ซึ่งการเขียนรายงานต้องสรุปผลและอธิบายผลที่ได้รับจากการสำรวจ

7.5.1 ส่วนประกอบในการเขียนรายงานเบื้องต้น

- การเขียนรายงานทั่วไปควรประกอบด้วยข้อมูลดังนี้
- ชื่อเรื่องของการสำรวจและทีมงาน จากขั้นตอนที่ 1
  - เหตุผลในการสำรวจ จากขั้นตอนที่ 2
  - ข้อมูลพื้นฐานของศัตรูพืช พืชอาศัย และแหล่งที่สนใจสำรวจ รวมทั้งข้อมูลประวัติและข้อมูลต่างๆที่เคยมีมาก่อนเกี่ยวข้องกับการสำรวจ จากขั้นตอนที่ 3 – 6
  - วิธีการวางแผนการสำรวจในรายละเอียด ซึ่งรวมถึงการเลือกแหล่งที่สำรวจจากขั้นตอนที่ 7 ถึง 11 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสำรวจ จากขั้นตอนที่ 12 และชนิดของข้อมูลและการเก็บตัวอย่างจากขั้นตอนที่ 13 และ 14
  - การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลของข้อมูลมีรายละเอียดในขั้นตอนที่ 20
  - สรุปผลการสำรวจและผลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการสำรวจ

ในหน้าแรกของรายงานอาจมีบทคัดย่อด้วย รวมทั้งมีคำนิยาม คำขอบคุณแก่ผู้ให้อนุญาตและแหล่งเงินทุนที่สนับสนุนในการสำรวจ

7.6 การเขียนรายงานแบบเป็นทางการ

สำหรับรูปแบบการเขียนรายงานที่นำเสนอต่อแหล่งเงินทุน องค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ หรือวารสารต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามรูปแบบเฉพาะที่กำหนดโดยหน่วยงานต่างๆ สำหรับรูปแบบและเนื้อหาของรายงานที่กำหนดใช้กับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ นั้นมีอยู่ใน ISPMs 13 และ 17 ในข้อที่ 7.7 และ 7.8

7.7 ISPM 13 การเขียนรายงานศัตรูพืชเพื่อแนบกับสินค้านำเข้า

มาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่องค์กรอารักขาพืชแห่งชาติต้องเข้าดำเนินการ ได้แก่

- ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสุขอนามัยพืช
- การตรวจพบศัตรูพืชที่ควบคุม
- ไม่ปฏิบัติตามเอกสารข้อตกลงต่างๆ รวมทั้ง
  - ไม่มีใบรับรองสุขอนามัยพืช
  - ไม่มีการรับรองการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในใบรับรองสุขอนามัยพืช
  - ขาดข้อมูลที่สำคัญในใบรับรองสุขอนามัยพืช
  - ปลอมแปลงใบรับรองสุขอนามัยพืช
- ผู้สินค้านำเข้าที่ต้องห้าม
- สิ่งต้องห้ามในผู้สินค้านำเข้า (เช่น ดิน)
- มีหลักฐานของการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามมาตรการที่กำหนด
- มีการส่งตัวอย่างสิ่งต้องห้ามในปริมาณน้อยทางไปรษณีย์หรือการนำเข้าโดยผู้โดยสาร
- การดำเนินการในกรณีฉุกเฉินที่ตรวจพบศัตรูพืชที่ควบคุมในผู้สินค้านำเข้าแต่ไม่มีรายชื่อรายงานในสินค้าจากประเทศที่ส่งออก
- การดำเนินการในกรณีฉุกเฉินที่ตรวจพบมีสิ่งมีชีวิตที่มีศักยภาพที่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยพืชจากผู้สินค้านำเข้า

ฝ่ายคู่สัญญาที่นำเข้าสินค้าจะต้องแจ้งให้ฝ่ายคู่สัญญาที่ส่งออกสินค้าทราบทันทีที่สินค้านั้นไม่ปฏิบัติตามกฎและต้องมีการดำเนินการอย่างฉุกเฉินต่อผู้สินค้านำเข้านั้น การแจ้งประกาศนั้นควรแจ้งถึงสาเหตุที่เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งออกสินค้านั้นสามารถตรวจสอบถึงข้อบกพร่องและจัดการแก้ไขได้

การแจ้งประกาศนั้นอาจใช้เวลาและต้องปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนด รวมทั้งความล่าช้าในการต้องยืนยันผลสำหรับการแจ้งประกาศ (เช่น การระบุชนิดของสิ่งมีชีวิต) ดังนั้นการแจ้งประกาศในเบื้องต้นอาจทำได้ก่อน

7.7.1 รูปแบบของการแจ้งประกาศ

การแจ้งประกาศควรประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

- เลขที่อ้างอิง รายงานของประเทศควรมีวิธีการติดตามที่ใช้ในการสื่อสารกับประเทศผู้ส่งออกสินค้า ซึ่งอาจเป็นเลขที่อ้างอิงหรือเลขที่ของใบรับรองสุขอนามัยพืชที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นๆ
- วันที่ บันทึกวันที่การแจ้งประกาศถูกส่งออกไป
- ระบุชื่อองค์กรรักษาพืชของประเทศที่นำเข้าสินค้า
- ระบุชื่อองค์กรรักษาพืชของประเทศที่ส่งออกสินค้า
- ระบุชื่อผู้ส่งสินค้า ผู้ส่งสินค้านั้นควรมีการระบุชื่อว่าเป็นอย่างไรโดยมีหมายเลขแสดงใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับหรือเอกสารอ้างอิงอื่นที่มีการระบุชนิดของสินค้าและชื่อวิทยาศาสตร์สำหรับพืชหรือผลิตภัณฑ์จากพืช (อย่างน้อยชื่อสกุลของพืช)
- ระบุชื่อผู้รับผู้ส่งสินค้าและผู้ส่งผู้ส่งสินค้า
- วันที่ที่เริ่มดำเนินการบรรจุสินค้าลงตู้
- ข้อมูลเฉพาะเจาะจงที่ได้ดำเนินการปฏิบัติแต่สินค้าในกรณีสินค้านั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมายและกรณีของการปฏิบัติกรรูกเงินต่อสินค้าซึ่งรวมทั้ง
  - การวิเคราะห์ชนิดศัตรูพืช
  - บางส่วนหรือทั้งหมดของสินค้านั้นที่ได้รับผลกระทบ
  - ปัญหาเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ
  - ข้อกำหนดด้านสุขอนามัยพืชในกรณีพบว่ามี การขจัดขึ้นต่อข้อกำหนด
- การดำเนินการด้านสุขอนามัยพืช – การดำเนินการด้านสุขอนามัยพืชใดๆ ควรมีการอธิบายและระบุชื่อว่าส่วนใดของสินค้านั้นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการนั้น
- เครื่องหมายพิสูจน์ความถูกต้อง – การแจ้งประกาศใดๆ ควรมีการแสดงความถูกต้องให้ปรากฏเห็นด้วยในการแจ้งนั้น (เช่น ดวงตราไปรษณีย์, ตราประทับ, หัวจดหมาย, ลายเซ็นของผู้มีอำนาจสิทธิ์นั้น) ข้อมูลเพิ่มเติมดูจาก ISPM 13

7.8 ISPM 17 รายงานศัตรูพืช (Pest report)

มาตรฐานรายงานศัตรูพืชนั้น เป็นความรับผิดชอบและข้อกำหนดให้ผู้ส่งผู้ขายจะต้องรายงานการค้นพบ การระบาดและการแพร่กระจายของศัตรูพืช ในพื้นที่ที่พวกเขาดูแลรับผิดชอบ

การรายงานศัตรูพืชนี้ยังเป็นแนวทางในการรายงานผลสำเร็จของการกำจัดทำลายศัตรูพืชและการก่อดังเขตปลอดศัตรูพืช

7.8.1 เนื้อหาของรายงาน

เนื้อหาของรายงานควรมีการแสดงความชัดเจน ดังนี้

- วิเคราะห์ชนิดศัตรูพืชด้วยชื่อวิทยาศาสตร์ (อาจเป็นระดับชนิดและต่ำกว่าระดับชนิดถ้าทราบ)
- วันที่เขียนรายงาน

- ชนิดของพืชอาศัยหรือเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามีที่เหมาะสม)
  - สถานะของศัตรูพืชภายใต้ ISPM 8
  - การแพร่กระจายทางภูมิศาสตร์ของศัตรูพืช (รวมทั้งแผนที่) – การก่อกำเนิดตามธรรมชาติของศัตรูพืช หรือเหตุผลอื่นๆสำหรับการรายงาน รวมทั้งอาจแสดงถึงมาตรการด้านสุขอนามัยพืชที่นำมาใช้ปฏิบัติ ตลอดจนข้อมูลอื่นๆที่ระบุในบันทึกศัตรูพืชใน ISPM8 (การกำหนดสถานะของศัตรูพืชในพื้นที่)
- ถ้าข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับสถานการณ์ของศัตรูพืชไม่สามารถหาได้ทันที ควรมีการรายงานเบื้องต้น และมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมภายหลัง

7.8.2 การส่งรายงานทำอย่างไร

การรายงานศัตรูพืชตามหลักเกณฑ์ของ IPPC นั้นควรดำเนินการโดยองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติที่ใช้ตามวิธีการอย่างน้อยหนึ่งในสามของระบบทั้ง 3 ระบบดังนี้

- ติดต่อโดยตรงกับจุดติดต่อที่เป็นทางการ (โดยจดหมาย, โทรสาร หรือ อีเมล) – แต่ละประเทศควรใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการรายงานศัตรูพืชเพื่อช่วยให้การส่งข้อมูลได้กว้างขวางรวดเร็ว
- เอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ได้แก่ เว็บไซต์ทางการของประเทศ (เช่น เว็บไซต์ที่สามารถใช้เพื่อจุดติดต่อทางการ) – ข้อมูลที่ถูกต้องของเว็บไซต์ที่มีรายงานของศัตรูพืชอยู่ควรรีให้ประเทศต่างๆหรืออย่างน้อยเลขรายการของ IPPC ได้เข้าถึงเว็บไซต์นั้นๆได้
- องค์กรสุขอนามัยพืชนานาชาติ

สำหรับชนิดศัตรูพืชที่รู้จัก และทราบว่าเป็นอันตรายต่อประเทศต่างๆ ควรทำการติดต่อโดยตรงกับประเทศนั้นๆโดยทางจดหมายหรืออีเมล ประเทศต่างๆควรรายงานศัตรูพืชต่อ RPPOs ระบบการรายงานของเอกชนที่ถือว่าจ้างโดยทางการ ระบบการรายงานของคู่สัญญา หรือการรายงานวิธีการใดๆก็ตามที่เป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง่นั้น ระบบการรายงานควรเป็นวิธีที่องค์กรอารักขาพืชแห่งชาติควรรีให้ความรับผิดชอบต่อการรายงานนั้น

เอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์เกี่ยวกับรายงานศัตรูพืชที่ลงตีพิมพ์ในวารสารทางวิทยาศาสตร์หรือวารสารของทางการหรือจดหมายข่าวที่เผยแพร่ในวงจำกัดนั้นไม่สามารถใช้เป็นแหล่งสำหรับที่ใช้ในส่งรายงานเกี่ยวกับศัตรูพืชได้

7.8.3 เวลาของการรายงาน

การรายงานเกี่ยวกับการค้นพบพบศัตรูพืช การระบาด และการแพร่กระจายของศัตรูพืช ควรรายงานในทันทีและมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะถ้ามีความเสี่ยงของการแพร่กระจายศัตรูพืชในระดับสูง ดังนั้นควรดำเนินการการสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวังศัตรูพืช ในระดับประเทศ และรายงานสถานการณ์กระบวนการวิเคราะห์และพิสูจน์เกี่ยวกับศัตรูพืชนั้นอย่างรวดเร็ว

รายงานศัตรูพืชควรเป็นข้อมูลปัจจุบันใหม่และสมบูรณ์มากที่สุดที่สามารถหาได้ ข้อมูลเพิ่มเติมดูใน ISPM 17

